Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2016 m. kovo 4 d., penktadienis

Nr. 9 (1161) | Kaina 0,90 Eur

Dailė | **M**uzika | **T**eatras | **K**inas | **F**otografija

2
Atsinaujinusio Valstybinio Vilniaus kvarteto koncertas

3
Juliaus Juzeliūno 100-osioms metinėms

5
Andreaso Dreseno filmų retrospektyva

6
Semiotikų ir menininkų diskusija apie „Kombinato“ dekonstrukciją

8
Brie Larson apdovanota „Oskaru“ už geriausią moters vaidmenį

9
Nauji filmai – „Oskaru“ apdovanota „Sensacija“

Andrew Mikšys, atvartas iš knygos „Tulips“. 2016 m.

Su pavasariu, draugai!

Iš naujos Andrew Mikšio fotografijų knygos „Tulips“ pristatymo Vilniaus knygų mugėje

Agnė Narušytė

Apie Baltarusiją kalbėti paprasčiau. Kai Andrew Mikšys fotografavo besilinksminantį Lietuvos kaimo jaunimą, daug kam buvo kažkaip nesmagu, kad jis mus taip mato. Kaip? Na, tokius truputį nevykėlius apgailėtino dizaino aplinkoje. Ir dar knygos pavadinimas buvo užrašytas kirilica – *Диско*. Tai atrodė kaip komentaras, esą iš sovietmečio tas nekultūros šleifas. O gal priešingai – kaip tik dabar suklestėjo meilė dainoms ir šokiams iš slaviškų Rytų? Bet iš tiesų toje knygoje nebuvo nieko negražaus (skaitykite Tito Satkūno straipsnį „Pavojingas žaidimas“, *7 meno dienos*, 2015-06-26). Net galima prie autoriaus prisikabinti, kad skurdas (ne tik socialinis, bet ir dvasinis) atrodo per daug estetiškas, kaip egzotiškas suvenyras iš Rytų Europos. Sprendžiant iš to, ką knygų mugėje kalbėjo Jurijus Dobriakovas, pasaulis ilgisi tokių fotografijų, patvirtinančių šio antraeilėse pareigose vargstančio regiono vaizdinį. O pasibaisėjimą sukėlė pati komercinė žiniasklaida, primelavusi ir savo skleidžiamą žinią pailiustravusi bjauriomis, ir visai ne Andrew Mikšio, o savo fotografijomis. Tačiau vaizdas susiliejo, ir eilinis pasipiktinęs pilietis nebeatskirs, kas ką nufotografavo. Puikus manipuliavimo atšipusiais protais pavyzdys.

O Baltarusija... Baltarusija, kaip rašo naujosios Mikšio knygos „Tulips“ („Tulpės“, leidykla „Arök“) pabaigoje Laimonas Briedis, „neturi fiksuotos istorijos ar net geografijos. Ištisus amžius Baltarusija buvo judanti šalis, taki sąvoka, linkusi slinktis į vakarus“. Ištisus amžius jie ir mes buvome viena valstybė. Ir dabar mes, kaip Mikšys, važiuojame į Baltarusiją tarsi „stalinistinį antikvariatą“ pripildyti atminties baką apčiuopiamos praeities, kurią prieš dvidešimt penkerius metus neatsargiai išpylėme. Neatsargiai? Čia jau tegu aiškinasi sovietmečiui nostalgiją jaučiantys asmenys. Mikšio knyga „Tulpės“, kurios pavadinimas užrašytas cigarečių *Прима* („Prima“) šriftu, iš tiesų gali „padvelkti nostalgija“, ypač jei turėsime omenyje, kad pigiausios, keliolika kapeikų kainavusios cigaretės be filtro, šlykščiai smirdėjusios ir rudinusios skurdžių rūkorių pirštus, dabar internete parduodamos kaip „VIP cigaretės“ už 19 JAV dolerių. Bet juk užrašas išraitytas taip dailiai, tikrai *dailiai*, kad net tos *П* iškart neperskaitysi – kilputė viršuj ir dvi apačioj, trys pelių uodegėlės! Ir taip gražiai pabraukta po apačia raidės *a* palikta šliūže... Gal dėl tokio absurdiško turinio ir formos neatitikimo tos cigaretės tapo prarastosios tikrovės *ekskliuzyvu*, kaip ir kariniai medaliai su Lenino galva, paminklai Stalinui, raudonos vėliavos su kūju ir pjautuvu, apie kosmoso užkariavimus šūkčiojantys plakatai, primityvų vaikišką optimizmą skleidžiantys spaudiniai ir

Nukelta į 6 psl.

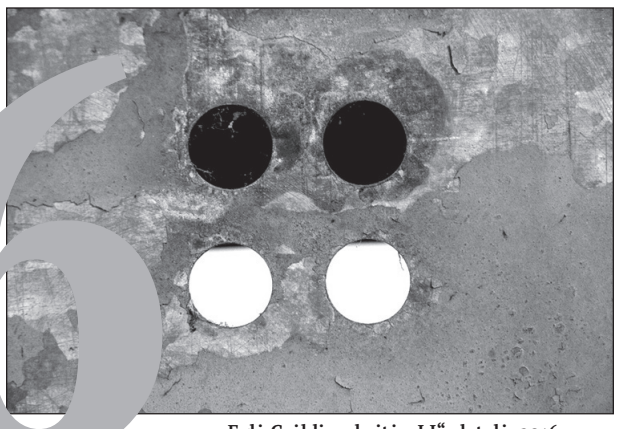

Eglė Grėbliauskaitė, „I I“, detalė. 2016 m.

R. Stepanovaitės nuotr.

Naujas žingsnis į tradiciją

Valstybinio Vilniaus kvarteto koncertas Nacionalinėje filharmonijoje

Živilė Ramoškaitė

Vasario 24 d. vykęs Valstybinio Vilniaus kvarteto koncertas turėjo paantraštę: „Kvarteto primarijos Dalios Kuznecovaitės inauguracija“. Iš tiesų tai buvo pats pirmasis Vilniaus kvarteto koncertas filharmonijos Didžiojoje salėje, kuriame prie pirmojo pulto neišvydome net penkiasdešimt metų kvartete griežusios Audronės Vainiūnaitės. Jos vietą užėmė tarptautinių konkursų laureatė Dalia Kuznecovaitė, melomanams pažįstama kaip ryški simfoninių ir kamerinių koncertų solistė.

Šis įvykis stipriai sujudino palyginti ramią mūsų muzikinio gyvenimo tėkmę. Neatsitiktinai į koncertą susirinko kaip reta daug visų kartų profesionalių muzikantų, ypač stygininkų. Visiems magėjo būti šio, sakyčiau, istorinio koncerto liudininkais. Bet pradžioje – apie Audronę Vainiūnaitę. Iki šio koncerto ji buvo vienintelė kolektyvo narė nuo susikūrimo 1965 metais. Vainiūnaitė buvo ir tebėra kvarteto pirmųjų žingsnių ir ilgo kelio į meninę brandą kūrėja ir liudininkė. Be šios smuikininkės, esu įsitikinusi, Vilniaus kvartetas nebūtų 1972-aisiais laimėjęs svarbaus tarptautinio konkurso Lježe (Belgijoje), nebūtų taip tvirtai ir užtikrintai kopęs į atlikimo meno aukštumas. Mano kartos muzikantai kvartetinio meno sampratą iš esmės gilino lankydami šio kolektyvo koncertus. Vainiūnaitė buvo ryškiausia Vilniaus kvarteto individualybė. Jos meistriškas grojimas, tobulas instrumento valdymas ir sąžininga tarnystė muzikai buvo tarsi kamertonas kitiems nariams. Kvarteto sudėtis keitėsi, antrasis smuikas Artūras Šilalė ir altininkas Girdutis Jakaitis į ansamblį atėjo palyginti neseniai, Jakaitis – 1996-aisiais, Šilalė – 1999-aisiais. Violončelininkas Augustinas Vasiliauskas, dabar jau vyriausias narys, kvartete griežia taip pat ne nuo pat pradžių. Nuo 1970-ųjų ir iki šios dienos jis yra aktyviausias kolektyvo veiklos ir programų formuotojas. Gausybė įdomių, reikšmingų kvarteto programų ir ciklų telkė publiką, lavino jos skonį, supažindino su šio žanro šedevrais ir mažai Lietuvoje žinoma muzika, garsiais atlikėjais ir talentingu jaunimu. Paminėsiu bent kelis įspūdingus ciklus: „Europos Sąjungos šalių kamerinės muzikos vakarai“, „Romantinės ir lietuvių šiuolaikinės muzikos vakarai“, „Pasaulio meno meistrai ir Vilniaus kvartetas“, „Kvartetas ir fortepijonas“, „Jaunieji Lietuvos talentai ir Vilniaus kvartetas“. Šis kolektyvas ypač daug dėmesio skyrė lietuvių muzikai, pagrojo apie šimtą lietuvių autorių kūrinių, kurių pusė buvo sukurta specialiai jam. Ryškiausiai įsiminę koncertai žavėjo ne tik skoningomis interpretacijomis, ansambliškumu ir kamerinio muzikavimo subtilybėmis, bet kiekvienąsyk – tiesiog stulbinančiu Vainiūnaitės grojimo virtuoziškumu, juvelyrišku tikslumu, galinga menine įtaiga. Ir taip – ištisus penkis šiam menui pašvęstus dešimtmečius. Sukauptas milžiniškas repertuaras, pagrota daugiau kaip pusketvirto tūkstančio koncertų, apkeliautas, galima sakyti, visas pasaulis... Turbūt ne tik aš apgailestavau, kad prieš koncertą scenoje nepamatėme Audronės Vainiūnaitės ir nepadėkojome jai.

Koncerto programa buvo patraukli, gerai apgalvota, sakyčiau, netgi simboliška, nužyminti svarbiausius Vilniaus kvarteto repertuaro bruožus. Pradėta nuo kvarteto žanro kūrėjo Josepho Haydno, kurio visus 83 kvartetus kolektyvas yra atlikęs. Pasirinktas vėlyvojo periodo 76 opuso antrasis d-moll kvartetas, vadinamas „Kvintų kvartetu“. Du fortepijoniniai kvintetai – Mindaugo Urbaičio „Ramybė“ ir Remigijaus Merkelio „MiKonst“ – atspindėjo lietuvišką repertuaro dalį. Juos atliekant prie kolektyvo prisijungė pianistas Rokas Zubovas. Šiuose opusuose, ypač Urbaičio „Ramybėje“, pasigirsta publikai gerai žinomų Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrinių fragmentai, atlikėjų labai jautriai išryškinti. Urbaičio muzika iš tiesų alsavo ramybe, o Merkelio – dramatizmu, sakytum, kūrėjo kančiomis ieškant to tikro vienintelio motyvo, pagaliau atrandamo tik kūrinio gale... Šiuos kvintetus, sukurtus 2000-aisiais, minint Čiurlionio 125-ąsias gimimo metines, Vilniaus kvartetas su Zubovu yra nesyk atlikęs Lietuvoje, taip pat Jungtinėse Amerikos Valstijose. Yra išleista ir kompaktinė plokštelė.

Valstybinis Vilniaus kvartetas ir pianistas Rokas Zubovas

D. Matvejevo nuotr.

Paskutinis didžiausias programos numeris – Franzo Schuberto kvartetas „Mirtis ir mergelė“, Nr. 14 d-moll. Publikos ir atlikėjų mėgstamas veikalas, šio žanro literatūros šedevras, tapęs ir viena įspūdingiausių Vilniaus kvarteto interpretacijos viršukalnių. Šįsyk atliktas, jis ypač akivaizdžiai bylojo apie gyvenimo kontrastus, skausmą ir džiaugsmą, tragediją ir čia pat trykštančias linksmybes, apie mirtį...

Sudėtingos ir, paprastai sakant, labai sunkios programos klausiausi pirmiausia galvodama apie tai, kaip į seniai susigrojusį kolektyvą įsilies naujas balsas, jaunoji primarija Dalia Kuznecovaitė. Klausa buvo maksimaliai įtempta, tarsi sėdėčiau ne koncerte, o kokiame nors konkurse. Apibendrinus viso vakaro įspūdžius, galima drąsiai pasakyti: pirmasis smuikas į ansamblį įžengia kol kas galbūt atsargiai, tačiau išties užtikrintai. Akivaizdus buvo smuikininkės meistriškumas, kruopščiai parengtos ir atliktos visos sudėtingos skirtingų stilių partijos. Atliekama muzika alsavo, liejosi sklandžiai, laisvai ir vaizdingai. Emocinis tonusas ir meninė raiška stiprėjo su kiekvienu kūriniu, o atliekant Schubertą pasiekė didžiausią įtaigą. Būtent šiame veikale labiausiai išryškėjo Kuznecovaitės muzikinė vaizduotė, intelektas ir virtuoziškumas.

Būtų ne visai teisinga jau pirmame bendrame koncerte iš naujo atlikėjo reikalauti visapusiškos kvartetinio griežimo stiliaus tobulybės. Grojimas kvartete turi savo specifiką, išsikristalizuojančią per ilgesnį laiką kartu muzikuojant, įsiklausant į partnerių skambesį, štrichus, artikuliaciją. Šių dalykų, ypač glaudžiai susijusių su klasicizmo muzika, dar stigo Haydno kvartete. Pagrojus daugiau šio stiliaus muzikos, manau, atsiras raiškesnis frazių kontūras, konkretesnis garsas. Koncerte Kuznecovaitė nedemonstravo savo pirmumo kokiais nors išoriniais judesiais, tačiau tai nereiškia, kad nevykdė vadovaujančio vaidmens. Jis buvo gerai juntamas. Trys ansamblio kolegos jaunajai primarijai buvo ypač dėmesingi ir jautrūs partneriai. Šios pastangos ir nuoširdus susitelkimas muzikai spinduliavo į salę šilumą, kūrė jaukią ir pakilią nuotaiką.

Premjeros

„Don Karlo“ premjeros belaukiant

Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre vykusioje spaudos konferencijoje pristatyta artėjanti Giuseppe's Verdi opera „Don Karlas“ (premjera kovo 4, 5, 6 d.). Spektaklį kuriantis garsus vokiečių režisierius Günteris Krämeris atskleidė, ko žiūrovai galėtų tikėtis scenoje. Pasak statytojo, pagrindinis tikslas buvo įsigilinti į G. Verdi veikalą ir apvalyti operą nuo pat XIX a. Paryžiaus scenos ją lydinčių klišių.

Visų pirma svarbu įsisąmoninti, kad G. Verdi „Don Karlas“ buvo rašomas XIX a. Paryžiaus scenai.

Günter Krämer

M. Aleksos nuotr.

„Paryžius XIX amžiuje buvo buržuazinės operos centras, – pasakojo režisierius. – Operai reikėjo daug pinigų, o dosniausi rėmėjai buvo tokia vyrų grupė – „Žokėjų klubas“ („Jockey Club“); klubo nariai primygtinai reikalavo laikytis tam tikrų taisyklių. Pirmiausia, antrajame operos veiksme turėjo būti baletas. Kas kad kitame veiksme bus rodoma autodafė scena, antrajame turi būti šokamas baletas. Kodėl? Nes per pirmąjį veiksmą šie vyrai, iš tiesų labai dosniai rėmę operą, drauge vakarieniaudavo. O po vakarienės norėdavo scenoje išvysti ką nors miela, geriausiai – savo meilužes balerinas, šokančias scenoje. Trečiajame veiksme operoje privalėjo vykti iškilminga eisena, kurioje dalyvavo daug artistų, į sceną būdavo vedami ir arkliai, tad ir kvapas tvyrojo atitinkamas…“

Pasak G. Krämerio, klausantis „Don Karlo“ baleto scenos ir eisenos muzikos nesunku pajusti, kad tai – „tuščia muzika“: „G. Verdi žinojo konvencijas ir rašė šias scenas Paryžiaus buduarui. Jis parengė aštuonias šios operos versijas, tai rodo, kad jis nebuvo patenkintas rezultatu, kūrinio forma.“ Režisierius drauge su pastatymo muzikos vadovu, dirigentu Pierre'u Vallet kupiūravo minėtas „Don Karlo“ baleto ir iškilmingos eisenos scenas.

G. Krämeris teigia, kad iki šiol statant „Don Karlą“ karaliauja XIX a. konvencijos: tai, ką laikome istorine tradicija, tėra Paryžiaus „Grand Opera“ klišės. Viena iš baisiausių, pasak režisieriaus, – moters traktavimas: moteris rodoma arba kaip šventoji, madona, arba kaip paleistuvė.

Taigi „Don Karle“ karalienė Elizabetė yra madona, o jos priešininkei Eboli dažniausiai priskiriama erotizuota paleistuvės laikysena. „Tai labai kvaila. Elizabetė yra politiškai mąstanti mergina iš Prancūzijos, o Eboli – Pilypo II šnipė, ji seka kiekvieną Elizabetės žingsnį, šnipinėja jos privatų gyvenimą; seksuali atmosfera, kurią aplink save kuria Eboli, tėra priemonė šiems tikslams pasiekti. Tad spektaklyje nebus nei prabangių karalienės kostiumų, nei ryškių Eboli vėduoklių. Kita vertus, tai nereiškia, kad bus nublukintos ir tam tikros svarbios draminės spalvos.“

Taip pat, anot režisieriaus, esama nesutapimo tarp herojinio tenoro įprastos laikysenos scenoje ir princo Don Karlo asmens, kurį įkūnija tenoras. Realybėje Don Karlas buvo

Nukelta į 3 psl.

Julius Juzeliūnas ir pasaulis

Dirigento Modesto Barkausko parengta simfoninių kūrinių programa

Živilė Ramoškaitė

Daugelis jau žino, kad 2016-ieji paskelbti kompozitoriaus Juliaus Juzeliūno metais. Įvairios muzikos institucijos kompozitoriaus šimtmečiui yra numačiusios gausybę renginių – koncertų, konferencijų, parodų, leidinių. Nacionalinė filharmonija, savaime suprantama, taip pat aktyviai mini šį jubiliejų. Vasario 27 d. Vilniuje, o prieš tai Kaune ir Klaipėdoje įvyko simfoninis koncertas, kuriame Juliaus Juzeliūno kūrinys

Rusnė Mataitytė

pristatytas plačiame pasaulio muzikos kontekste. Šį kontekstą sudarė trys skirtingų žemynų kompozitoriai, J. Juzeliūno bendraamžiai. Dviem iš jų, prancūzui Henri Dutilleux (1916–2013) ir argentiniečiui Alberto Ginasterai (1916–1983), šiemet irgi sukaktų šimtas, o trečiajam, amerikiečiui Samueliui Barberiui (1910–1981) būtų šešeriais metais daugiau. Toks originalus sumanymas kilo filharmonijos generalinei direktorei Rūtai Prusevičienei. Tad publikai buvo suteikta galimybė pačiai pamąstyti apie tos pačios kartos skirtingų kraštų kūrėjų muziką, jos panašumus ir skirtumus. Būtina pridurti, kad J. Juzeliūnas koncerte skambėjusius „Afrikietiškus eskizus“ sukūrė sovietinėje Lietuvoje, 1961 metais, kai menininkų kūrybinė fantazija buvo sergėjama socrealizmo taisyklių, o kiti trys kompozitoriai naudojosi visiška kūrybos laisve. Visi užsienio autorių opusai Lietuvoje suskambėjo pirmąsyk, tad koncertas tapo dar ir naujų pažinčių vakaru.

Kūrinius atliko Modesto Barkausko diriguojamas Nacionalinis simfoninis orkestras ir solistai – smuikininkė Rusnė Mataitytė ir violončelininkas Mindaugas Bačkus. Koncertą atvėrė Dutilleux noktiurnas smuikui ir orkestrui „Sur le même accord“ – spalvingas nepilnų dešimties minučių kūrinys, sukurtas 2002 m. garsiajai smuikininkei Anne-Sophie Mutter, kuri tais pačiais metais jį atliko Londone. Kompozitorius yra pasakojęs, kad Mutter prašiusi ką nors jai sukurti dar prieš penkiolika metų, bet jis esąs labai lėtas, tad ir prašymą vykdė labai lėtai. Kai kūrinys buvo užbaigtas, kompozitorius liko nepatenkintas jo finalu ir perrašė jį du kartus. Garsiąją smuikininkę Dutilleux apibūdino kaip labai protingą ir reiklią: „Kai nusiunčiau jai rankraštį, ji man parašė, kad natose yra klaida. Ir ji buvo teisi.“

Kūrinyje dominuoja impresionistinės spalvos, išradingi orkestro balsų junginiai, pagrįsti abstrakčiais ryšiais. Instrumentai po truputį telkiasi aplink smuiką, o šio partija prasideda *pizzicato* ir plėtojama išnaudojant visą diapazoną bei dinaminę skalę. R. Mataitytė atrado reikiamų garso išgavimo būdų ir spalvų, kad suteiktų šiai muzikai aiškų pavidalą ir gyvastį. Jautriai grojo orkestras, pamaloninęs gražiu varinių *piano* ir skambiu viso orkestro *tutti*.

Po šio kūrinio klausėmės Juliaus Juzeliūno siuitos „Afrikietiški eskizai“, sukurtos beveik puse šimtmečio

Nacionalinis simfoninis orkestras, dirigentas Modestas Barkauskas

D. Matvejevo nuotraukos

anksčiau. Detaliai aptartą siuitos atsiradimo priešistorę ir įvairias su ja susijusias peripetijas siūlau pasiskaityti šių metų Nacionalinės premijos laureato muzikologo Algirdo Ambrazo tik ką pasirodžiusioje išsamioje monografijoje „Julius Juzeliūnas: gyvenimo ir veiklos panorama. Kūrybos įžvalgos“. Man svarbu akcentuoti, kad po ilgo laiko suskambėjusią siuitą buvo malonu klausyti, ji be dirbtinių pastangų kurstė vaizduotę, ausį glostė gaiviais skambesiais. Penkios kontrastingos kūrinio dalys prabėgo akimirksniu. Įdomiausia, kad nepaisant kelių ryškesnių „afrikietiškų“ momentų man kūrinys atrodė tiesiog sklidinas lietuvių folkloro intonacijų. Dabar rašydama atsiverčiau profesoriaus A. Ambrazo knygą ir būtinai pacituosiu joje rastus paties J. Juzeliūno žodžius: „Įsivaizdavau, kad Afrikoj esu, bet paskui pasirodė, kad tebesu lietuviškame kaime – visos [melodinės] struktūros visiškai atitinka mūsų liaudies dvasią.“ A. Ambrazas teigia, kad su šia siuita „susijęs esminis kompozitoriaus mąstymo lūžis, pagarsėjusios „Juzeliūno harmoninės sistemos“ genezė“. Orkestras „Afrikietiškus eskizus“ pagrojo su ypatinga ugnele, kulminacinį tašką pasiekusia kūrinį baigiančioje dalyje „Šventė“.

Po pertraukos scenoje pasirodė violončelininkas Mindaugas Bačkus. Jis su orkestru parengė trijų dalių sudėtingą Samuelio Barberio Koncertą violončelei ir orkestrui a-moll, op. 22, sukurtą 1945 metais. Klausantis veikalo, ypač jo kraštinių dalių, galvojau apie įdėtą didžiulį solisto triūsą, kad būtų aukštu lygiu pateikta itin sudėtinga solo partija. Gausūs „nepatogūs“ pasažai, greitas judėjimas įvairių intervalų sąskambiais ir kitokie triukai buvo solisto įveikti, tačiau jautei, kiek tam prireikė pastangų. M. Bačkus šiuo metu vienintelis drąsiai imasi naujų veikalų, kartais visai kitų atlikėjų neatliekamų. Tiesą sakant, susipažinti su visai nežinomu Barberio opusu buvo naudinga, bet vis dėlto labiausiai įsiminė vidurinė, lyrinė koncerto dalis *Andante sostenuto*, kurioje labai gražiai suskambėjo M. Bačkaus instrumentas. Beje, visai neseniai filharmonijoje buvo atliktas populiarusis Barberio *Adagio*, pas mus grojamas gana dažnai.

Koncertą užbaigė 1943 metais parašytas Alberto Ginasteros „Finalinis šokis (Malambo)“, salėje sukėlęs tikrą furorą. Ugningi Pietų Amerikos ritmai, papildyti kojų trepsenimo, pašėlęs vis augantis tempas negalėjo neįtraukti. Ne tik orkestras, bet ir publika šypsojosi, neketindama orkestro paleisti. Teko šokio dalį pakartoti. Šią programą, kurioje dominavo nauji kūriniai, parengė jaunas talentingas dirigentas Modestas Barkauskas, visą vakarą žavėjęs labai tiksliais mostais ir pozityvia energija.

Atkelta iš 2 psl.

nerangus, turintis emocinių problemų žmogus. Visi bandė per jį daryti įtaką jo tėvui, karaliui Pilypui, o šis tą puikiai suprato. „Pilypui buvo aišku, kad jo jautrus sūnus negali būti valdovas, daryti politinių sprendimų.“

„Pilypas mano kolegų yra režisuojamas pagal jo ariją „Ji manęs nebemyli“, kurioje susenęs vyras – nors iš tiesų jam buvo 55-eri – aprauda savo seksualinę negalią santykiuose su žmona Elizabete. Bet juk ne tai yra problema! Elizabetė nuo jo atitolsta todėl, kad mato, kas vyksta jos šeimoje ir kokias baisias politines priemones naudoja jos vyras. Ji nori nuo viso to atsiriboti.“

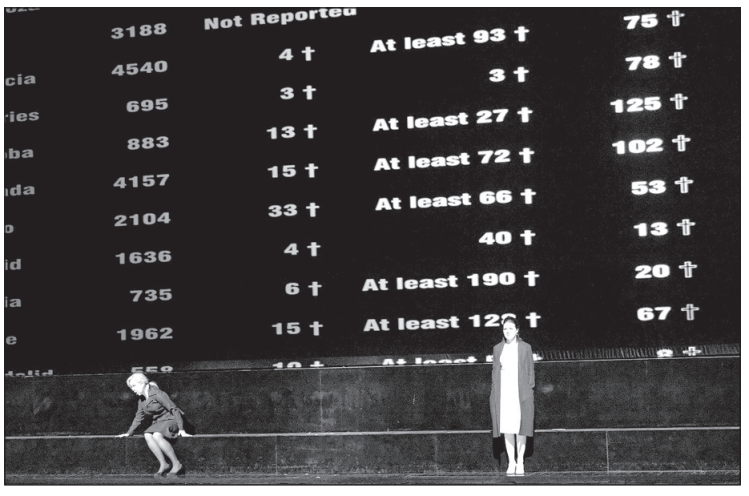

M. Aleksos nuotr.

Klišėmis apaugęs ir Didžiojo Inkvizitoriaus paveikslas. Šį vaidmenį paprastai atlieka daug jaunesnis solistas, nei norima pavaizduoti, tad jis nugrimuojamas seniu.

„Bet pagrindinis dalykas čia yra tas, kad tas senas, vos bepajundantis vyras turi galingą protą, kuris įvykių eigą valdo ir nukreipia Bažnyčiai reikalinga linkme.“

Centrinė operoje yra autodafė scena, kurioje žmonės siunčiami ant laužo vien todėl, kad yra kito tikėjimo. „Visi kiti elementai operoje turi būti taip sutvarkyti, kad ši scena iš tiesų išryškėtų kaip centrinė be butaforinių dūmų ir liepsnų“, – apibendrina režisierius.

Nors ir būdamas patyręs operų režisierius, G. Krämeris „Don Karlą“ stato pirmą kartą. Jo manymu, tai politinė opera, nes tokia ji ir buvo kuriama G. Verdi pagal vokiečių poeto idealisto Friedricho Schillerio pjesę, o „buduariniai“ prancūziški „Grand Opera“ akcentai tėra svetimkūniai šioje didingoje muzikinėje tragedijoje.

Kovo 4 ir 6 d. pagrindines partijas dainuos: Askar Abdrazakov (Rusija) – Pilypas II, Adam Diegel (JAV) – Don Karlas, Valdis Jansons (Latvija) – Rodrigas, Viktorija Miškūnaitė – Elizabetė Valua, Eglė Šidlauskaitė – Princesė Eboli, Gunta Gelgotė – Tebaldas, Dausų balsas, Liudas Mikalauskas – Vienuolis ir Didžiojo Inkvizitoriaus balsas, nebylų Didžiojo Inkvizitoriaus vaidmenį scenoje atlieka Česlovas Nausėda.

Kovo 5 d. solistai: Luciano Batinic (Kroatija) – Pilypas II, Eric Fennell (JAV) – Don Karlas, Eugenijus Chrebtovas – Rodrigas, Raminta Vaicekauskaitė – Elizabetė Valua, Jovita Vaškevičiūtė – Princesė Eboli, Rita Petrauskaitė – Tebaldas, Dausų balsas, L. Mikalauskas – Vienuolis, Didžiojo Inkvizitoriaus balsas.

LNOBT inf.

Darbymečio betvarkė

Stalo teatro spektaklis „Dvi sesutės per lieptelį“

Aušra Kaminskaitė

Jeigu kur nors pasaulyje iš priešingų pusių lieptelį pereiti mėgintų lietuvė ir japonė, nekyla abejonių – japonė mandagiai pasitrauktų į šalį ir leistų lietuvei praeiti. Pastaroji galbūt kiek sutriktų, bet pasinaudotų jai suteikta pirmenybe. Stalo teatro spektaklyje „Dvi sesutės per lieptelį“ lietuvių ir japonų liaudies atstovės (aktorės Saulė Degutytė ir Kristina Maruševičiūtė) susitinka minėtomis aplinkybėmis, tačiau nenusileidžia nė viena ir sulipa drauge ant lieptelio. Negana to, japonė aptaško lietuvę vandeniu ir iš to tik pasijuokia – japonų kultūroje tai absoliučiai nesuvokiamas dalykas. Tačiau juk visa tai tik nereikšmingi neatitikimai.

Spektaklį Stalo teatro komanda kūrė pagal lietuvių liaudies pasaką „Eglė – žalčio pati“ bei japonų pasaką „Gyvatės akys“. Turinio prasme pasakos susijusios dviem aspektais: abiejose veikia gyvate paverstas žmogus, o pabaigą nulemia gyvatės vaikų poelgiai. Pačiame spektaklyje daugiau sąlyčio taškų tarsi ir nepavyko pastebėti. Kukuodamos tarsi gegutės, aktorės pasirodo scenoje, išsivyniojusios iš šiaudų „apsiaustų“ tampa lietuvaite ir japone, o pabendravusios ir apsikeitusios instrumentais pradeda sekti savo pasakas apie lemtingus žmonių susitikimus su gyvatėmis. Apie valandą trunkančiame spektaklyje aktorės pristato įvairiausius daiktų panaudojimo būdus, keisčiausias jų interpretacijas ir tų pačių objektų virsmą absoliučiai kitos paskirties daiktais. Visa tai juk turėtų lavinti vaiko vaizduotę?

Galbūt ir lavintų, tačiau tam sutrukdo didelės spragos spektaklio dramaturgijoje. Aktorės taip susitelkusios į siekį pademonstruoti, kaip netikėtai jos geba panaudoti daiktus, kad spektaklyje absoliučiai nebelieka akcentų, vadinasi – ir istorijos. „Gyvatės akyse“ linija nutrūksta gyvatės sūnui išėjus ieškoti motinos (istorijai artėjant prie pabaigos), o Eglės istoriją sunku suprasti nuo pat pradžių, nors ji žinoma nuo vaikystės, o ir spektaklį teko stebėti du kartus. Ir kai greta nesuprasi kuo paremtos kupiūros atsiranda daugybė vaizdų bei simbolių, tai tik dar labiau apsunkina žiūrovo gyvenimą. Ne veltui vaikai skundėsi, kad jiems nuobodu ir jie nesupranta, kas vyksta.

Gerosios Stalo teatro kūrėjų savybės – netikėtos idėjos, dėmesys lietuvių liaudies kultūrai, neaprėpiama vaizduotė dirbant scenoje su objektais, drąsa pastatymams rinktis pačią įvairiausią ir dažniausiai stiprią medžiagą. Tačiau greta viso to kūrėjai nuolat balansuoja ties saiko nebuvimo riba, o spektaklyje „Dvi sesutės per lieptelį“ šią ribą peržengia. Galima pastebėti, kad kai kurie epizodai atsiranda tik tam, jog leistų kūrėjoms parodyti dar vieną savo išmonę (pavyzdžiui, kai Eglė ir žaltys ragina savo vaikus eiti į pirtį praustis). Tiesa, galbūt tai ir netrukdytų, jei visas spektaklis būtų sudarytas iš niekur nenuvedančių epizodų, pateikiančių įdomių pastebėjimų apie geriau ar mažiau žinomas liaudies pasakas. Vis dėlto pasakų pabaigoje aktorės labai sureikšmina moralą – vienu atveju išdavystė viską sugriauna, kitu nesustabdoma drąsa ir noras pamatyti motiną išgelbsti šeimą. Ir čia kyla dvi problemos. Kadangi buvo sunku suprasti istorijas, moralas atsiranda kiek netikėtai ir nepagrįstai. Be to, kas iš jo? Jei kūrėjos teigia, kad spektaklyje svarbu pateikti kultūrų skirtumus, tai ar reikėtų suprasti, kad lietuviai labiau linkę išduoti, o japonai iš paskutiniųjų siekia tikslo? O gal kad lietuvių pasakos yra tragiškos, nepaliekančios veikėjams antros galimybės, o japonų moko, kad klaidą galima atitaisyti? Galbūt bandoma gąsdinti vaikus, kad šie nedrįstų nesilaikyti duoto žodžio? Apie dar vieną iškylantį klausimą iki šiol neteko pagalvoti – ar žmonės, kuriuos vyresnieji (tėvai ar dievai) prakeikė ir pavertė gyvatėmis, turi teisę reikalauti visapusiškos dorybės iš kitų žmonių? Tiesa, pasakų herojai suklysta, tačiau kai kažką siaubinga kadaise padaręs žmogus-gyvatė tragišku tonu klausia „ką tu padarei?!“, norėtųsi jo paklausti to paties.

„Dvi sesutės per lieptelį“ Nuotrauka iš Stalo teatro archyvo

Galiausiai verta grįžti prie to, kas minėta įžangoje – dėmesingumo japonų kultūrai stygiaus. Nežinau, kodėl pristatant japonų pasaką ir spektaklio aprašyme teigiant, kad kultūrai skiriama didelė reikšmė, scenoje minimi tokie dalykai kaip rikša (indų kultūros dalis) ar muai tai Rytų dvikovos (gimusios Siame, dab. Tailando teritorija). Be to, vienas iš garsų, kuriuos skleidžia japonę vaidinanti K. Maruševičiūtė, yra *dosin*, nors japonų kalboje dvigarsio *si* apskritai nėra. Žinoma, dauguma žmonių į tai neatkreips dėmesio, o ir pačiam spektaklio turiniui tai nedaro didelės įtakos (nebent, kaip ir daugelis kitų dalykų, tiesiog apkrauna pateikiamą medžiagą). Tačiau toks nedėmesingumas atskiriems elementams lemia pačių aktorių atsainumą scenoje – kai K. Maruševičiūtė įpusėjus spektakliui pradeda kalbėti ne realiais japoniškais garsažodžiais, o tiesiog kartoti bet kokius skiemenis, tampa akivaizdu, kad ji kalba vien dėl paliepimo kalbėti ar iliustracijos. Ir tuomet prasideda tai, ką pavadinčiau maivymusi – apsimetinėjimu, kad pristatoma kultūra. Netgi negalėčiau pasakyti, kad sąmoningai pristatomi stereotipai, nes neretai akivaizdu, kad bent jau japonų (o kai kuriais atvejais – ir lietuvių) kultūrą pačios aktorės traktuoja gana stereotipiškai ir, deja, netiksliai.

Spektaklį „Dvi sesutės per lieptelį“ šiuo metu galima pavadinti *work in progress* – sumesta daugybė idėjų, kai kur taškai jau sudėlioti, o kai kur vis dar bandoma improvizuoti remiantis inspiracijomis, o ne pačia istorija; kai daiktais kuriama simbolika sumaišoma su dramaturgiškai nepagrįstai padaryta kupiūra, nebeįmanoma suprasti, apie ką yra pasaka, kurią (ar kurios interpretaciją) žinai nuo vaikystės. Tačiau *work in progress* yra kelias į visavertį kūrinį, tad dirbant toliau galima tikėtis ne tik kokybiškesnio spektaklio, bet ir didesnės mažųjų auditorijos.

Išsprūstančios temos

Klaipėdos jaunimo teatro spektaklis „Šauktiniai“ Vilniuje

Milda Brukštutė

Eidama į Klaipėdos jaunimo teatro spektaklius būnu nusiteikusi lengvam, bet vis dėlto sunkiai įveikiamam žanrui. Valentino Masalskio suburtas ir įkvėptas teatras linkęs visa širdimi atsiduoti šioje aplinkoje gana smarkiai mistifikuotam reiškiniui – temai. Tai, deja, nereiškia, kad spektakliui pasirinkta tema būna iš įvairiausių kampų apsvarstoma, kad į ją kaip reikiant įsigilinta, kad ji po ilgos šių kūrėjų analizės sužiba bent jau eiliniam žiūrovui dar neregėtomis spalvomis. Ne, pasitelkiama kiek kitokia taktika: KJT griebia pasirinktą temą tiesiai už ragų ir tampo ją po sceną pirmyn atgal iki visiško išsekimo. Tam, kad būtų išpūstas didžiulis burbulas, čia užtenka vienos menkutės mintelės bei ją iliustruojančios idėjos. Šis pradinis įnašas apkaišiojamas isteriškomis emocijomis, komiškomis aplinkybėmis, tai šį, tai tą pabrėžiančiais riksmais ir visa jungiančia buitimi.

Ne išimtis ir praėjusią savaitę Vilniaus „Menų spaustuvėje“ parodytas naujausias KJT darbas – Pauliaus Pinigio režisuotas spektaklis „Šauktiniai“. Jau pačiu pavadinimu buvo žadėta gilintis į spaudoje dar visai neseniai nuvilnijusį tautos gynėjų klausimą. Su tokia informacinių straipsnių antraštes atliepiančia tema galimi trys keliai – suskambėti aktualiai, konjunktūriškai arba nuvalkiotai. Dėl to, kad kūrinio bendraautoriais buvo skelbiama organizacija „Naujasis tautos balsas“, o jos atstovas Arvydas Kevelinskas postringavo apie poreikį ir puikią galimybę informuoti visuomenę, ir todėl, kad ne itin atidžiai skaitydama nepastebėjau akivaizdžios (kaip kad dabar atrodo) ironijos, spėjau, kad teks susidurti su antruoju, konjunktūriniu variantu.

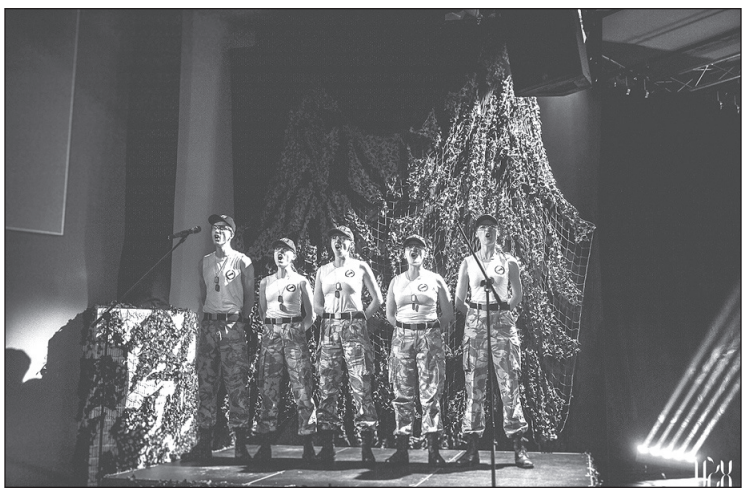

„Šauktiniai“ E. Sabaliauskaitės nuotr.

Visgi paaiškėjo, kad švilpukais, saldainiais ar kamufliažine apranga kūrėjams teko pasirūpinti patiems. Kurį laiką tą išsiaiškinusi džiaugiausi: juk tai vis dėlto reiškia, kad gana intriguojančios idėjos, fantazijos, o ir žaidimo užuomazgų „Šauktiniuose“ esama. Kad tai – laisvas, savo noru pastatytas, KJT uždegęs spektaklis. Ir vis dėlto, kas nuo to pasikeičia? Ar atsiveria platesnis kelias tautos saugumo analizei? O gal vietoje temos akcentavimo pereita prie formos – naujų teatrinių galimybių išbandymo – tęsiant dar spaudoje pradėtą išgalvotos tiesos žaidimą? Ilgai džiaugtis šiuo atradimu netenka, juk jei organizacija „Naujasis tautos balsas“ iš tiesų egzistuotų, kūrėjai būtų surinkę gerokai daugiau informacijos apie šauktinių psichologiją, jų poreikius ir vertybes...

Vis dėlto išgalvota tikrovė, nuo kurios viskas ir prasidėjo, nėra tik reklaminis triukas. Ji tampa pagrindiniu spektaklio varikliu ir žaidimas klastojant dokumentiką tęsiasi. Atsiduriame šventiniame, pramoginiame renginyje-konkurse: su išsipuošusiais, pakylėtas vedėjais, keturiais šauktiniais, iš kurių reikia išrinkti vieną, ir prie įėjimo kiekvienam žiūrovui įteiktu balsavimo bilietu – švilpuku. Sakyčiau, pasirinkta viena iš primityvesnių ir, deja, retai kur nors nuvedančių (bet tokia galimybė, žinoma, yra) scenos menų formų. TV šou mėgdžiojimas gali būti patogus

Nukelta į 5 psl.

Nepakartojamos intonacijos filmai

Andreaso Dreseno retrospektyva

Vokiško kino dienos šiemet pristato penkių vokiečių režisieriaus Andreaso Dreseno filmų retrospektyvą. Režisierius ir pats pirmą kartą atvyks į Vilnių pristatyti naujausio filmo „Kai mes svajojom“ (2015) ir „Skalvijoje“ susitiks su žiūrovais.

Andreas Dresen

1963 m. rugpjūčio 16 d. Rytų Vokietijoje, Geroje, teatralų šeimoje gimęs Andreasas Dresenas augo Šverine, nuo 8-ojo dešimtmečio pabaigos kūrė mėgėjiškus filmus. 1982 m. baigęs mokyklą dirbo Šverino teatre garso operatoriumi, vėliau – režisieriaus Günterio Reischo asistentu DEFA kino studijoje. 1986–1991 m. Dresenas studijavo režisūrą Konrado Wolfo kino ir televizijos akademijoje Potsdame-Babelsberge. Nuo 1992 m. Dresenas dirba teatre, televizijoje, operoje, kuria vaidybinius ir dokumentinius filmus. Jis – įvairių premijų bei festivalių laureatas. Jau debiutinis Dreseno vaidybinis filmas „Tylus kraštas“ (1992) buvo apdovanotas Heseno kino ir vokiečių kino kritikų premijomis. Ne vieną apdovanojimą pelnė ir vėlesni jo filmai „Nakties siluetai“ (1999), „Policininkė“ (2000), „Kavinė „Halbe Treppe“ (2002), „Ponas Vichmanas iš CDU“ (2002), „Vasara Berlyne“ (2006), „Devintas dangus“ (2008), „Viskis ir degtinė“ (2009).

Kartu su Florianu Henckeliu von Donnersmarcku, Karoline Link, Fatihu Akinu, Wolfgangu Beckeriu Dresenas dažnai priskiriamas vadinamajai sėkmės kartai, kuri gana anksti sulaukė tarptautinio pripažinimo ar net „Oskarų“. Šios kartos režisieriai dažnai semiasi temų iš kasdienybės, rodo gyvenimą ties skirtingų kultūrų riba, jų filmuose gvildenamos Vokietijos susijungimo temos.

Tačiau ir šiame kontekste Dresenas dažnai yra lyg balta varna. Jis mėgsta Keno Loacho ir Mike'o Leigh filmus, dirba su nuolatine grupe, dažnai filmuoja tuos pačius aktorius. Jis sako: „Nemėgstu kurti filmų apie žmones, kurie man nepatinka, kurie man visai svetimi.“ Jis kuria tokius filmus, kokius norėtų žiūrėti pats. Dreseno filmams būdinga nepakartojama intonacija. Ją atspindi kad ir dialogas iš filmo „Policininkė“, kur idealistė policininkė kalbasi su maža mergaite: „Kokia tai liga? – Nežinau, kaip ji vadinasi. – O tavo mamai kažką skauda? – Taip. Sielą. – Sielą? Ar žinai, kas tai yra? – Taip. Ji mūsų viduje. – O kaip ji atrodo? – Jos nepamatysi. – Bet tai gerai ar blogai? – Matyt, gerai. – Tikrai.“

Iškart po 1989-ųjų vokiečių kinas tarsi pakibo ore. Dresenas pajuto tą situaciją, kai tiesiog šuoliais ima augti įvairiausių nugalėtų tabu infliacija. Dažnas jo filmų motyvas – žmonių santykiai jau nebesiremia pasitikėjimu. Todėl ima nykti ankstesnio gyvenimo vertybės, bet jų vietoje neatsiranda naujos.

Debiutinio Dreseno filmo „Tylus kraštas“ („Stilles Land“, 1992) veiksmas rutuliojasi 1989 metais. Politiniai įvykiai veja vienas kitą, bet provincijoje dar tylu ir ramu – taip pat ir nedidelio miesto teatre. Jaunas režisierius Kajus ten stato debiutinį spektaklį „Belaukiant Godo“. Jo entuziazmą gesina aktorių santūrumas ir abejingumas. Pjesės metaforas režisierius vis labiau sieja su realia situacija.

Vakaruose į Vokietijos susivienijimą žiūrėta kitaip – buvusios VFR režisieriai rodė totalitarinio gyvenimo siaubą arba „Štazi“ agentų veiklą. Tačiau jaunuosius režisierius jungė tai, kad filmuose buvo atsisveikinama su praeitimi. Filme „Keičiant odą“ („Raus aus der Haut“, 1997) Dresenas rodo 1977-uosius Vokietijos Demokratinėje Respublikoje (VDR). Dvyliktokai Ana ir Markas pagrobia komunistą mokyklos direktorių Rotmaną, užklupusį juos su medžiaga apie kairiuosius teroristus iš RAF (*Rote Armee Fraktion*) ir grasinusį neleisti jiems stoti į aukštąją mokyklą. Jau netrukus jiems tenka susidurti su sunkia pagrobėjų kasdienybe, o situacija tampa vis mažiau valdoma.

„Viskis ir degtinė“

2002 m. sukūręs daugybę simpatijų pelniusią tragikomediją „Kavinė „Halbe Treppe“, kurioje jis pasišaipė iš rytų vokiečių mentaliteto, Dresenas sakė: „Kartu su kitais juoktis kine – tai jau savaime vaistas nuo vienatvės, nes tai patirtis, kuria dalijiesi su kitais žmonėmis.“ Dreseno humoro jausmas padeda kitaip pažvelgti į rodomus įvykius, nes režisierius supina tai, kas absurdiška, ir tai, kas tragiška, jis pasakoja juokingą istoriją rimtai, bet kartu jo filmuose visada atsiranda socialinės kritikos motyvas. Retrospektyvoje bus parodyta 2005 m. komedija „Vasara Berlyne“ („Sommer vorm Balkon“), kuri nukels į specifiškus Berlyno rajonus Prenclauerbergą ir Kroicbergą. Kadaise tai buvo Rytų Berlynas, dabar – vieta, kur kuriasi studentai, menininkai, užsieniečiai, kitokie „pabėgėliai“ iš nuobodaus gyvenimo. Čia sename name gyvena ir geriausios draugės – socialinė darbuotoja Nikė ir bedarbė vieniša motina Katrin. Ilgus šiltus vasaros vakarus moterys leidžia Nikės balkone, geria vyną ir kalbasi apie vyrus, kol viena jų sutinka vairuotoją Ronaldą.

„Vasara Berlyne“ – bandymas sukurti naujos vokiečių visuomenės portretą, pasakojimas apie tai, kaip buvę VDR piliečiai bando rasti vietą naujoje tikrovėje. Dresenas niekad nežiūri į personažus iš aukšto. Šiame puikaus ritmo filme kasdieniškos situacijos kuria „gyvenimo užrašų“ įspūdį, scenos tikslios ir lakoniškos, didžiausias krūvis tenka dialogams, vaidina ir neprofesionalūs aktoriai.

Be abejo, viena iš Dreseno sėkmės priežasčių – bendradarbiavimas su patyrusiu scenaristu Wolfgangu Kohlhaase, nors režisierius mėgsta ir improvizacijas. Dreseno komedijos paneigia gana specifišką „vokiečių komedijos“ sąvoką. Filme „Viskis ir degtinė“ („Whisky mit Vodka“, 2009) jis prisiminė anekdotišką 6-ojo dešimtmečio istoriją iš DEFA kino studijos gyvenimo, bet perkėlė ją į mūsų dienas.

„Viskis ir degtinė“ – tai pasakojimas apie filmo kūrimą. Filmo herojus – moterų numylėtinis aktorius Otas – gyvena plačiai, mėgsta būti dėmesio centre. Padauginęs alkoholio, jis nepasirodo filmavimo aikštelėje, tad dėl šventos ramybės scenos nufilmuojamos su kur kas jaunesniu Arnu. Otui teks pakovoti ne tik dėl vaidmens, jo gyvenime taip pat prasidės permainos ir plykstels romanas su režisieriaus Teleko žmona.

„Kinas kine“ – visada dėkinga tema, bet Dresenas filme sujungė kelias temas – senatvės, jaunesnio ir sėkmingesnio antrininko, masinės kultūros, režisūros (Oto filmuojasi banaliame filme, kurio režisierius elgiasi taip, lyg tai būtų kažkas išskirtinio). Pagaliau tai filmas apie gyvenimo prasmę. Pasak Dreseno, „už buvimą menininku reikia mokėti didelę kainą. Herojus visą gyvenimą praleido iliuziškame pasaulyje. Senatvėje jis yra vienišas ir visų paliktas.“

Naujausias Dreseno filmas „Kai mes svajojome“ („Als Wir Traumten“, 2015) sukurtas pagal bestseleriu tapusį Clemenso Meyerio romaną ir nukelia į Leipcigą iškart po Berlyno sienos žlugimo. VDR nebėra, dabar kiekvienas gali tapti „gyvenimo karaliumi“, įkurti savo verslą ir išbandyti visus masinės kultūros malonumus. Visi svajoja apie naują gyvenimą.

Keturi draugai – Rikas, Danielis, Paulis ir Markas – įsitikinę, kad pasaulis jiems atviras ir ankstesnės taisyklės nebegalioja. Bėgdami nuo tėvų, pareigų ir nuo ateities, draugai vis labiau peržengia teisės ribas. Jie vagia mašinas, eksperimentuoja su narkotikais, atidaro savo klubą, o šį apgula neonaciai. Filmas pritvinkęs personažų svajonių, kurioms nebus lemta išsipildyti. „Kai mes svajojome“ autoriai sako norėję papasakoti „prarastos jaunystės istoriją ir kartu parodyti protesto ir begalinės didžiulės sėkmės utopijos žaidimą“.

Parengė Ž. P.

„Vasara Berlyne“

Atkelta iš 4 psl.

pradedančiam režisieriui tuo, kad turi aiškią struktūrą, leidžiančią nesunkiai suskirstyti scenas į nedidelius etiudus, įtraukti kiek tik prireikia aktorių (tai visuomet aktualu KJT būriui) ir suteikti galimybę sukrauti į vieną vietą įvairiausias paskiras idėjas, kurios šiaip jau sunkiai suliptų į bendrą visumą.

Šiuo atveju, deja, apsiribota įvairiausiais šablonais kuriant ir šou aplinkybes, ir keturių šauktinių charakterius bei jiems atskleisti skiriamas užduotis. Ir nors vis kartojami žodžiai „tėvynė“, „laisvė“, „saugumas“, apie juos nesužinome (jų nesuprantame ir nepajuntame) nieko tikro ar tikrai ironiško: kažin ar tam gali pakakti tiesmuko žiaurumo, demonstruojamų raumenų, perdėto atsainumo ir isterijos... Nepadeda ir tai, kad visos tiesos išrėkiamos į mikrofoną taip garsiai, kaip tik Masalskio mokiniai ir tegali. Kažko pritrūksta, kad būtų galima pavadinti šį nerūpestingą žaidimą teatru. Galbūt pradžiai – dramaturgo, mokančio kurti kiek gyvesnius charakterius ir jaučiančio susidomėjimą ne tik šou imitacija, bet ir nuošalyje pasilikusiu šauktinių klausimu?

Paulius Pinigis – jau trečias KJT aktorius, debiutuojantis režisūroje. Smagu dėl jauniesiems suteikiamų galimybių bet kyla keletas klausimų. Jeigu šiame teatre tiek režisierių (turbūt dar ne visi debiutavo...), kam kviestis kitus (Karoliną Žernytę, Olgą Lapiną, Paulių Ignatavičių)? Kodėl kas kartą, net kai tai debiutas, reikia įtraukti tokį didžiulį būrį aktorių? Kodėl taip laikomasi mokyklinės – spektaklyje privalo dalyvauti visa klasė – politikos? Ar ne paprasčiau būtų per vieną vakarą pristatyti tris trumpučius skirtingų debiutantų spektaklius nei kad pūsti milžinišką burbulą beveik iš nieko? Ir, svarbiausia, kiek jėgų bei nervų kūrėjams kainuoja palaikyti šią milžinišką neiššifruojamos prasmės sistemą? Taip ironiškai atsainiai „Šauktiniuose“ pristatytos organizacijos „Naujasis tautos balsas“ šūkis „Ten, kur einame visi drauge viens už kitą, mes – jėga“ drąsiai sutampa su paties teatro politika. Gal tai ir nėra sutapimas?

Kombinato dekonstrukcija

Diskusija apie reikšmės kūrimo(si) ir suvokimo sąlygas Eglės Grėbliauskaitės parodoje „I I“

Vasario 4 d. Kaune, šiuolaikinio meno projektų erdvėje „Kabinetas“, įvyko Eglės Grėbliauskaitės personalinės parodos „I I“ atidarymas ir diskusija apie reikšmės kūrimo(si) ir meno suvokimo sąlygas. Dalyvavo autorė bei semiotikai Alda Eikevičiūtė ir Dmitrij Gluščevskij. Anot kuratorės Vaidos Stepanovaitės, „Eglės Grėbliauskaitės parodoje „I I“ svarbus visiškai naujo skaitymo būdo gimimo momentas, kai objektas ar jų grandinė patiria daugialypę, nesibaigiančią rekonstrukciją. Autorės „KOMBINATAS“ į lauko erdvę priešais Vilniaus dailės akademiją iš Vilniaus pakraštyje esančio apleisto Vilniaus mėsos kombinato 2015 m. atsinešė savo istoriją ir įsiterpė į naujos aplinkos gyvenimą, taip pat turintį savitus pasakojimus. Parodoje „I I“ fizinis šios masyvios struktūros išskaidymas tampa lyg apsivalymu nuo išankstinio žinojimo, ateinančio per istorinę atmintį. „Kombinatas“ nustoja veikti kaip tiesioginis, atviras tekstas ir virsta abstrahuota ženklų struktūra, kuria tikrinami veikimo būdai per gryną fizinę formą. Įvyksta daugiau nei perkėlimas ar perdirbimas – sukuriamas savarankiškas ir nuolat varijuojantis reikšminis laukas, priklausomas nuo kolektyvinės atminties.“ Čia pateikiame sutrumpintą diskusijos tekstą.

Eglė Grėbliauskaitė: Kiek tvarus tekstas kintant formai? Turbūt priklausomai nuo to, kaip kinta forma. Norint minimalizuoti abstrahuojant, gryninant, negalima prisirišti prie orginalios formos elementų. Neapčiuopiamas, ambivalentiškas turinys yra labai lakus – jautrus formos pokyčiams. Kintant kontekstams, jis reaguoja žaibiškai prisiderindamas. Žmogaus gebėjimas likti be teksto / reikšmės yra trumpalaikis, nerami mintis nuolat siūlo racionalizuojančius reikšmių variantus. Kad ir kokia erdviška būsena be teksto, ji labai dinamiška.

Vis dėlto šitas žaidimas – dekonstruojant, rekonstruojant pirminę formą – yra atradimų žaidimas. Panašiai kaip kaleidoskopas: stikliukai tie patys, tačiau pateikia vis kitas kombinacijas.

Tarpais – reikšmines, nors nebūtinai susijusias su orginaliu turiniu, tarpais – abstrakčias, bent jau tol, kol nesusikuriame asociatyvinių reikšmių grandinės. Visais atvejais mus veikia istorinė atmintis, kultūros suformuotų ženklų sistema ar / ir momentinis kontekstas, kuriame esame. Poveikio sistema tokia kompleksiška, kad galimus sprendinius geriausiai aprėpia intuityvus pajautimas. Jis užpildo jungtis ir vėl formuoja tekstus. Formos kompozicijos prasminis erdvumas – tai tas laukas, kuriuo galime pasimėgauti būdami tarpinėje, betekstėje būsenoje.

Magistrantūros studijose nagrinėjau nerimo temą. Pamačiusi tas raides ant Vilniaus mėsos kombinato galvojau, kokį fizinį poveikį ten patekusiems galėjo turėti pats kombinatas. Išvydau raides, prišalusias prie kombinato stogo, ir iškart supratau, kad tai yra labai svarbus ženklas mano nagrinėjamai temai, apibrėžiančiai nesuvokiamą, neapčiuopiamą nejauką, kuri tyko už nugaros, kvėpuoja į ją, kelia grėsmę. Atsivilkau tas kombinato raides ir pastačiau jas prie Vilniaus dailės akademijos. Tuomet auditorija visiškai kitaip perskaitė „Kombinatą“. Tai buvo galima numatyti, tačiau pirminė idėja buvo kitokia, ir šis nesutapimas mane paskatino iš tiesų panagrinėti, kiek veikia pati forma, pats užrašas, tos pačios raidės, tik jau kitame kontekste.

Eglė Grėbliauskaitė, „I I“. 2016 m. R. Stepanovaitės nuotr.

Kombinatas reiškia įmonių grupę, kuri vieną dalyką pagamina, perduoda kitai įmonei, vienos produkcija tampa kitos žaliava. Man rūpėjo toks nuolatinis važiavimas per fabrikus konvejeriu. Taip įvaizdinau psichosocialinę represiją, nerimą, o kūrinys buvo perskaitytas kaip institucinė kritika. Man įdomu, kiek galima pernešti tikrus daiktus, jų visiškai nepakeičiant, į kitą vietą ir kaip jie įgyja kitas reikšmes priklausomai nuo naujojo konteksto. Šioje parodoje įvyko dar vienas perkėlimo veiksmas – tos I I net nėra raidės, tai ženklai. Kiek jie nešasi originale buvusių reikšmių? Neapčiuopiamas turinys taip jautriai reaguoja į aplinką, kad su juo reikia elgtis atsargiai.

Dmitrij Gluščevskij: Semiotinė mokykla atsisako kalbėti apie autoriaus intencijas. Prisitraukiant autoriaus figūrą, paprastai bandoma legitimuoti vieną ar kitą interpretaciją. Tačiau skaitant tekstą semiotiškai, tam skirtos kitos procedūros, leidžiančios nustatyti jo vidinę logiką. Todėl aptarsime šią parodą kaip vieną iš tęstinio projekto taškų.

Vaida Stepanovaitė: Vieną kartą raidės jau buvo iškonstruotos ir, atsidūrusios kitoje parodoje, tapo kita kombinacija Jono Meko vizualiųjų menų centre pavadinimu „Matavimo sistemos“.

E. G.: Ten eksponavau dvi raides „O“ ir „N“. Jas buvo galima apžiūrėti iš visų pusių, kartais jos reiškė „ON“, kartais „NO“. Taip kalbėjau apie matavimo, socialines, industrines sistemas, represines struktūras. Mano intencija toje parodoje buvo kiek įmanoma nereikšti nieko. Todėl ir pavadinimas toks. Įdomu, ką jūs apie tai pasakysite. Kiek įmanoma nevaizduoti jokios prasmės?

D. G.: Iš karto leistis į beprasmybės paieškas būtų pernelyg drastiškas žingsnis, norisi prie to prieiti palaipsniui. Meninis judesys čia pastatant šiuos objektus lyg rodo atsiribojimą nuo bet kokios prasmės, kita vertus, tekstai lieka, jie pristato autorės sumanymą ir šio meno kūrinio kelionę iki čia. Dėl to reikėtų aptarti kertinius šios kelionės taškus.

Beprasmybės samprata semiotikoje yra labai opi; pavyzdžiui, Paryžiaus semiotikos mokyklos įkūrėjas Algirdas Julius Greimas apskritai laikė ją negatyvia teigdamas, kad mes visada esame reiškiančiame pasaulyje, dėl to tiesiogiai su beprasmybe nesusiduriame. Kita vertus, ką visi galime pastebėti iš patirties, dažnai susiduriame ir su interpretacine migla, nesusikalbėjimais, neaiškumais. Bandymas pozityviai suvokti šį branduolį, kuris, atrodytų, yra negatyvus, gali nuvesti į turtingesnę prasmės apibrėžtį. Tačiau pagal tradicinę semiotiką beprasmybė yra marginalizuota ir labai mažai apmąstyta sąvoka. Dažniau kalbama apie prasmę – gyvenimo, teksto reikšmes ir panašiai.

E. G.: Man pati įdomiausia yra laiko atkarpa, kai dar nesi suradęs sprendimo, tebėra nuostaba: kas tai? Būsena tik įžengus į ekspozicinę patalpą, kol dar nematai teksto, tik tūrius. Tuomet yra laiko pirmam įspūdžiui, nepakoreguotam teksto. Aš tai vadinu erdviniais kūriniais, kurie palieka vietos žmogui susikurti intuityvius ryšius. Galbūt ne beprasmybės, o dar nesujungtų prasmių momentas yra pats įdomiausias. Kai viskas aišku, istorija pasibaigia ir tuomet norisi vėl dekonstruoti, daryti kažką kitaip. Beje, sunkiai prasmes generuojantis kūrinys šiuo aspektu yra labai potencialus – kaip itin sudėtinga mįslė, kuria gali pasimėgauti ilgiau.

Alda Eikevičiūtė: Šioje parodoje susiduriame su problema: ką apibrėžti kaip objektą – meno kūrinį ar lydinčius tekstus, istoriją? Taip kilo idėja aptarti už šio kūrinio slypinčią naratyvinę programą, įprasminti „Kombinato“ transformacijų grandinę kaip dėsningą. Recenzijose buvo nuorodų į pačią Vilniaus mėsos kombinato instituciją. Jau minėta, kad kombinatas yra struktūra, kuri kažką pagamina, tuomet atiduoda tolyn – tam, kas kuria produktą. Čia eksponuojamo kūrinio istorija priešinga, nes produktas, buvęs kombinate kaip iškaba, nukeliavo į VDA, kur jo statusas pasikeitė, bet pats užrašas vis tiek dar buvo atpažįstamas, o atkeliavęs čia tapo neatpažįstamas. Tad, kitaip nei kombinatas, kuriantis produktą iš detalių, paroda iš produkto gamina detales, pradeda ardyti.

E. G.: Galima žiūrėti ir taip, tačiau priklauso nuo to, kas kam yra produktas ir kas – žaliava. Manau, kad Vilniaus mėsos kombinatui, kaip institucijai, tai buvo produktas – iškaba, skelbianti, kokia tai įstaiga. Bet man šios raidės tapo žaliava meno kūriniui sukurti. Priešais VDA atsiradęs „Kombinatas“ tapo žaliava šitam kūriniui Kaune kaip produktui. Žiūrint šiuo kampu, sistema neišyra.

D. G.: Gal tiek, kiek buvo neva pozityvus siekis pagaminti naują produktą, kombinato funkcionavimas ir išliko. Tačiau pozityvaus tikslo – meno kūrinio, provokacijos, mąstymo – siekiama pasitelkiant negatyvią strategiją, dekonstruojant. O kombinatas veikia pozityviai, jis konstruoja naujus objektus.

Kai užrašas buvo ant paties Vilniaus mėsos kombinato, jis buvo neproblemiškas, tačiau per dekonstrukciją (griežta prasme negatyvią) tapo suproblemintas. Šį santykį gerai parodo atvejis prie Prezidentūros, priešais kurią yra užrašas „#LAISVĖ“. Struktūriškai šio užrašo santykis su Prezidentūra, atrodytų, yra toks pat kaip ir „Kombinato“ su VDA. Tačiau kodėl užrašas „#Laisvė“ nesuveikė kaip „Kombinatas“? Nes „#Laisvė“ yra tarsi paties Prezidentūros pastato dalis – jis pats reprezentuoja tam tikrą turinį, pavyzdžiui, nepriklausoma Lietuva, demokratija. Šis tekstas yra produkuojamas tos pačios sistemos, nuo jos neatskiriamas.

A. E.: Svarbu ir tai, jog iš pradžių užrašas „Kombinatas“ buvo viršuje, neliečiamas, o vėliau nukeltas. Semiotikos požiūriu tai, ką matome aukščiau, yra svarbiau. Kai daiktas yra ant žemės, mes galime aplink jį vaikščioti, liesti, santykis su juo keičiasi – nuo stebėjimo iki lytėjimo, žodis tapo žaidybiniu objektu. Aukščio pakitimas, trajektorija iš viršaus į apačią, šiuo atveju nėra nekaltas – tai kombinato nužeminimas. O perkėlus raides į galeriją esame įpareigoti žiūrėti į tai kaip į meno kūrinį, joms grąžintas aukštesnis simbolinis statusas, kurio galbūt trūko prie VDA.

E. G.: Man buvo labai svarbu, kad tai yra sovietinės sistemos žodis, jos fizinis daiktas. Šioje sistemoje matyti daug psichologinių reikšmių. Manau, kad tam tikri dalykai yra gyvi ir šiandien, repesuojančios socialinės, psichologinės struktūros iki šiol veikia.

D. G.: Mėginant apibrėžti šio kūrinio strategiją, reikėtų aptarti ir nerimo sampratą, kuri kaip elementas atsikartojo ir pačios Eglės, ir recenzentų tekstuose. Kaip tai galima interpretuoti?

A. E.: Pamačiusi tik kūrinį, neskaičiusi jokių papildančių tekstų, aš nebūtinai pajuntu nerimą, gali kilti labai skirtingos emocijos. Tad legitimuoti tą nerimą tampa kiek keblu.

D. G.: Įdomu, jog nerimo sąvoka vis atsirasdavo kalbant apie „Kombinato“ užrašą prie VDA ir ryškinant institucijos kritikos liniją. Tačiau galima žiūrėti į nerimą ne tik per galios santykius, o per kasdienybės filosofijos prizmę. Šiuo požiūriu visa tai, kas ką tik buvo įvardinta kaip represyvios struktūros, ne sukelia nerimą, bet, kaip formuluoja Anthony Giddensas, yra ontologinio saugumo konstravimo elementai, reikalingi apsiginti nuo egzistencinio nerimo, neleidžiančio veikti.

E. G.: Visa tai galime suvesti į sovietinius laikus, kai gyvenimas buvo suplanuotas (darželis, mokykla, universitetas, treji metai darbe, paskyra butui, mašinai). Tai yra dezinformacija, kai tariamas saugumas tarsi užliūliuoja. Buvimas žaliava mėsos kombinato konvejerio sistemoje gal ir gali būti aiškinamas kaip saugumas (tavimi pasirūpins, tau nereikia nieko spręsti, viskas bus nuspręsta už tave), tačiau ir kontroliuoti nieko negali, esi statistinis vienetas, su kuriuo bus pasielgta pagal iš anksto suprogramuotą algoritmą.

D. G.: Tačiau saugumas nebūtinai turi būti nerimo šaltinis. Atvirkščiai, nerimui leidžia pasireikšti pernelyg aktualus žinojimas, kad saugumas yra neamžinas: jei nuolat galvosime apie vadinamuosius kontrfaktus, mažesnes ar didesnes nelaimes, kurios gali mumis netikėtai atsitikti, bijosime pajudėti iš vietos,

Nukelta į 7 psl.

Su pavasariu, draugai!

Atkelta iš 1 psl.

kiti nereikalingi dalykai, kurių pilna sendaikčių turguose ir kuriuos noriai perka turistai, atkeliaujantys ir į Lietuvą pabūti kitame laike. Prieš dvidešimt metų šita jų aistra mane skaudino, dabar jau tik atrodo banali, daugiau atskleidžianti tuštumą, kurią reikia užpildyti šiurpias istorijas menančiais artefaktais, o ne tikrą meilę pabaisoms ir smurtui.

Bet, kaip sakė anglų rašytoja Angela Carter, „greitai nostalgija bus kitas Europos vardas“. Argi ne pabūti kitos šalies kitame laike mes važiuojame į Europos miestų senamiesčius ir užsukame į jų stiklinę-betoninę dabartį nebent apsipirkti? Ir savo miestuose mieliau būname ten, kur veikia praeitų gyvenimų istorijos, dar kvepia praeities likučiai, o apsilaupę sienojai leidžia pasijusti taip, tarsi būtume romanų personažai (apie tai galvojau skaitydama Ernesto Parulskio apsakymą Liudo Parulskio knygoje „Barokas ir betonas“, leidykla „Lapas“, 2016). Nostalgija yra mūsų jauki priebėga nuo siaubingos, šaltos, biurokratizuotos, komercializuotos dabarties, kurioje nebeveikia ateities utopijos kūrimo variklis. Visos pakuros baigėsi. Belieka grįžti į nebepasiekiamą praeitį ir su pasimėgavimu gerti liūdesį, nes tik jis mums beliko. Tai tarsi ir daro Mikšys, kai važiuoja fotografuoti Baltarusijos. Bet gal taip tik atrodo? Jei įsižiūrėsime, jei įsimąstysime ne tik į atskiras fotografijas kaip fetišus, bet ir į visą knygą kaip pasakojimą, pamatysime, jog ji *vaidina* nostalgiją kaip efemerišką konstruktą, sudarytą iš paskirų vaizdų, paskirų atminties fragmentų, kuriuos čia įkūnija fotografijos. Tie prisiminimai tai priartėja, tai tolsta, tai stoja medaliais išpuoštų žmonių-praeities sargų figūromis, tai panyra į erotines fantazijas, kurios yra amžinos, tai išryškėja peizažas, tai jį nustelbia raudonas užrašas *победа* – pergalė prieš ką? Tuos atminties pliūpsnius vis perskiria dažytų akmenų taškai, punktyrai, *staccato*... Ir paaiškėja, kad ši knyga – mūsų pačių santykio su Baltarusija, kaip vis dar įkūnyta praeitimi, veidrodis.

Ši mintis kilo dėl to, kad bemaž visos fotografijos šioje knygoje padengtos dirbtinumo patina. Monumentaliai stovi juostomis perrišti vyrai – tarsi paminklai. Iki tobulumo nugludinti nuogų merginų kūnai kartais regimi per raudoną ar žalią filtrą. Kaip ir tie Baltarusijoje kažkodėl dažomi akmenys, tos tulpės, kurios keičia atspalvius vis labiau panėšėdamos į sovietinį K. Daugėlos atviruką, kurį Mikšys pirko Kalvarijų turguje. Tarsi būtų neįmanoma nufotografuoti tikrų spalvų. Nes knyga – spaudinys – komentuoja kitus spaudinius: anų laikų, šių laikų, kai Baltarusijoje į žydrą, lengvai debesuotą dangų šauna plakatinė ugnis su žvaigždutėmis, kai norisi patraukti vėliavą prie koto pritvirtinusį raištelį, kad iširtų tas aiškumas, ta švara, tie įvaizdžių burtai. Netgi tamsiai pilkais kostiumais vilkintys vienodi vyrai (gal valdininkai, o gal tik šiaip tipinių vyriškių draugija), stovintys tamsiai pilko paminklo papėdėje, tėra biurokratinis konstruktas – tvarkingas iki spengiančio sterilumo. Netgi tapetai, paprastai fotografijoje atliekantys Prousto pyragėlių funkciją, čia atrodo tiesiog kaip privaloma kambario dėžutės, skirtos eksponuoti žmogui, apdaila. Kiekvieno fragmento nugludintas tobulumas tarsi liudija, kad Baltarusijoje nėra nė vienos nenumatytos detalės, nė vienos šiukšlės, niekas negali įvykti be totalitarinio valdovo žinios – todėl ši vaiski tvarka šiurpina.

Taip fotografas konstruoja knygos pasakotoją – tokį subjektą, kuris specialiai apgaudinėja pats save filtruodamas savo žvilgsnį. Tai viena spalva, tai kita, tai trečia. Filtras gludina nelygumus, įbrėžimus ir spuogus taip pat kaip dažai slepia akmenų faktūrą, užlygina jų duobutes ir užkemša poras. Taigi fotografuodamas per filtrus Mikšys „dažo žolę“ kaip sovietų kareiviai prieš atvykstant svečiui su aukštesnį rangą žyminčiais antpečiais. Fotografija užsideda spalvotus akinius, kad galėtų priimti absurdišką nuogos ilgakojės ir vainikais apkrauto naujo Stalino biusto buvimą šalia, vienoje knygoje, vienoje šalyje, kaip skirtingų ideologijų sanguliavimą viename laike. Ir tik retkarčiais ji užsimiršta, grįžta į savo dokumentinę prigimtį. Keli tikrumo ženklai pabudina iš sapno: mergaitės šypsena už lango, kuriame atsispindi totalitarinės architektūros fragmentai, sukrešėjusio kraujo lašai ant šaligatvio, iš po sniego dygstantis mėlynas akmuo. Tokių akibrokštų nedaug, bet jie suspėja demaskuoti kitų kadrų tikrovę kaip iliuziją. Jos simboliu man tampa metro stotelės vaizdas – mėlynai švytinti stiklinė arka su raudonu, irgi stikliniu, frontonu, kviečianti leistis į rožinius požemius, tarsi ten dėtųsi tikrai stebuklingi dalykai.

Andrew Mikšys, atvartas iš knygos „Tulips“. 2016 m.

Iš čia galbūt ir kyla Briedžio paminėtas „bilokacijos“, arba gebėjimo būti dviejose vietose vienu laiku, įspūdis. Oficialių švenčių, valstybinių simbolių, pasitempusių žmonių fotografijos teigte teigia vienintelę tikrovę, sustingusią reprezentaciniais vaizdais, kurių nebeatskirtum nuo sovietinių atvirukų. Bet tuo pat metu jaučiame kritišką autoriaus žvilgsnį. Panašiai kaip ukrainiečio Boriso Michailovo „Raudonoje serijoje“ (1968–1975), kai jis sovietinėje kasdienybėje ir šventėse ieškojo revoliucijos spalvos tik tam, kad išjuoktų patį jos garbinimą. Raudona dabartį persekioja kaip iš ideologinio beprotnamio ištrūkęs fantomas. Man tai įvaizdina dviejų fotografijų sugretinimas Mikšio knygoje: įstaigoje, kur ant stalo tvarkingomis stirtomis sukrauti seni laikraščiai, priešais seifą sėdi medaliais pasipuošusi moteris. Ant seifo pūpso raudonas balionas, jai toks pats nematomas komentaras kaip ir šalia įkomponuota tulpių fotografija. Tulpės nufotografuotos iš arti, iš „tulpės akių“ lygio, kad jų raudoni žiedai iškiltų virš horizonto į žydrą dangų. Tai būtų tik graži gėlių nuotrauka, bet šalia veteranės jos išauga į vaiduoklišką mišką, choru griaudėjantį visiems privalomą Baltarusijos vėliavos dvispalvį, čia ir dabar realizuotą utopiją. Dvispalvę nejučia keičiu į trispalvę ir matau, kad Mikšio knyga kalba ne tik apie Baltarusiją, bet ir apie Lietuvą: ir čia džiugus popkultūros vienodumas, atstovaujantis visai kitai, neoliberalizmo ideologijai, nustelbia (sub)kultūrų įvairovę, galinga jaunystės dabartimi užgula senstančią praeitį.

Tačiau tai nėra knygos „moralas“. Jo čia tiesiog nėra. Vaizduose glūdi grožio keistumo jausmas, užkoduotas kaip klausimas apie dabarties ir praeities, jų ir mūsų, politikos ir meno santykį. O jei kas paklaus apie Baltarusiją, jei kam nors iš ten – gal tai moteriai su medaliais, gal pačiam Lukašenkai – pasirodys, kad čia kažkas kritiško, bus galima paprasčiausiai atsakyti: pažiūrėkit, išsivalykite akis, juk tai – tik tulpės! Su pavasariu, draugai...

Atkelti iš 6 psl.

net atsikelti iš lovos. Šia prasme saugumas yra būtinas, nors ir represyvus. Bet kombinato užrašas yra nekasdienis. Pirmą, antrą kartą jį matant prie VDA, kol dar neįprantama, jis atlikdavo iškasdieninimo funkciją – kasdieniame maršrute atsirado trikdis, kurį buvai priverstas interpretuoti, jis veikdavo sąmonėje kaip kontrfaktas. Taip integravus, truputį kitaip interpretavus nerimą, kaip dekonstruojantį kasdienius lūkesčius, šio užrašo galia lyg tęsia tą pačią dekonstrukciją, kurią jis pats patyrė. Ta „Kombinato“ suvokimo patirtis yra dekonstruojanti.

Kartais atrodo, kad kombinato, kaip žaliavos virtimo produktu-žaliava, apibrėžimo formuluotė nėra iki galo išbaigta. Vis dėlto kombinatas ne šiaip gamina kažką iš žaliavos, jis veikia konvejeriniu būdu, gamina standartizuotu būdu iš standartinių detalių. Šioje parodoje susiduriame su tam tikros meno kūrinio sampratos dekonstrukcija. Jo reintegravimas, perinterpretavimas yra visiškai kitokio pobūdžio – tai jau nebėra kombinatinis produktas, o pozityvesnis objektas. Ne bet kokį prasmės kūrimą galima įvardinti kaip kombinato produktą.

Kalbant apie figūratyvinį šio kūrinio lygmenį, kas leidžia mums konceptualiai judėti nuo „Kombinato“ prie šios ekspozicijos, užrašo nukėlimas ir perkėlimas buvo ne tokia drastiška dekonstrukcija kaip atliktoji dabar. Užrašas „Kombinatas“, perkeltas prie VDA, buvo perskaitomas, atpažįstamas. Jo ikoninis santykis su fabriku nebuvo galutinai panaikintas. Naujoje sistemoje jis tapo vėl reprezentuojantis. Figūratyvinis lygmuo dar liko ir trukdė kalbėti apie mažiausias fizinio ženklo funkcionavimo sąlygas. Tai, ką matome čia, „Kabinete“, ir buvusios „O“ ir „N“ raidžių ekspozicijos atveju, yra visiškai kas kita. Čia, semiotiškai kalbant, prioretizuojamas plastinis lygmuo, kuriame, prieštaraujant tam, kas aprašyta šios parodos anotacijoje, nebėra vietos ne tik istorinei, bet ir kolektyvinei atminčiai.

A. E.: Nes negalime čia nieko atpažinti. Jeigu suponuojama, kad grynoji forma numato kolektyvinę atmintį, tai skamba prieštaringai. Kėliau sau klausimą, kodėl buvo pasirinktos šios dvi „I“ raidės, kurios nieko nereprezentuoja? Manau, todėl, kad jos būtų neatpažįstamos kaip raidės.

D. G.: Jeigu iš anksto žinai, kad tai buvusio užrašo dalys, galima retrospektyviai pasakyti, kad tai yra dvi „I“ raidės. Bet iš tiesų taip nėra. Šie du ženklai galėtų būti skaitomi kaip kalbos ženklai nebent tada, jei šalia jų atsirastų plastiškai labiau panašūs į kalbinę sistemą ženklai.

E. G.: Tokį klausimą ir kėlėme: kiek tą patį daiktą galima dekonstruoti, kad jis taptų neatpažįstamas? Kartais norint dekonstruoti ir pernešti tą pačią žinią (kuri, pasirodo, yra pakankamai efemeriška ir ne taip stipriai laikosi už formos), gali prireikti imti kitą medžiagą, nes ji kuria savo kontekstus. Kur užsibrėžti ribas? Paimtos atskirai kombinato raidės gali reikšti viena, tačiau kai jos yra prie VDA, ribos prasiplečia. Tačiau ar parodoje „I I“ visiškai išnyksta tekstas? Medžiagiškumas irgi turi savo kalbą – kaip šių parodos objektų medžiaga, kuri nori nenori turi savo reikšminį lauką.

A. E.: Tačiau teiginys, kad ši medžiaga skleidžia neigiamas konotacijas, nebūtinai teisingas, nes kiekvienas atsineša subjektyvią patirtį. Kitam žmogui cinkuota skarda gali kelti ir gerus atsiminimus, neturėti sąsajų su represijomis. Objektas neįgauna savaiminių konotacijų.

D. G.: Teisingai, objekto suvokimas priklauso nuo konteksto. Bet atliekant fenomenologinę redukciją, kai atsiribojama nuo išankstinio žinojimo, apie objektus galima kalbėti abstrakčiausiomis plastinėmis kategorijomis (šaltas, aštrus, raudonas). Kai kurios iš jų gal negatyvesnės, tačiau vartodamas minėtas kategorijas žmogus iš jų automatiškai nerekonstruotų Sovietų Sąjungos.

Abstrakčiausios vertės yra pakankamos kurti reikšmei, bet nebūtinai pakankamos pritraukti pagalbiniam tekstui. Jos gali priimti į save kontekstą, gali įgyti dėsningumų, bet pačios savaime šioje parodoje patiriamos dėkingiausomis sąlygomis, ypač jeigu nebūtų parodą aprašančių ir pristatančių tekstų. Tai leidžia galvoti labai abstrakčiai ir patirti kūniškai. Šios parodos objektai yra tiek išlaisvinti nuo visų saitų, kad galima tiesiog žiūrėti, kaip fizinė forma programuoja tavo kūną, formuoja elgesį erdvėje, galima žaisti su šiais patyrimais. Manau, kad tai ir yra ta elementariausioji reikšmės struktūra, kuri išlieka – atsakant į klausimą, užduotą diskusijos pradžioje apie prasmės nebuvimą.

Ir struktūralistų, ir poststruktūralistų mėgstama sąvoka, kurią semiotikai įvardija kaip būtiną ir pakankamą sąlygą reikšmei, yra skirtumas – jis turi įsisteigti ir tuomet atsiranda reikšmės struktūra, su kuria galima ką nors daryti. Šia prasme „Kombinato“ atsiradimas prie VDA sudarė produktyvų skirtumą, o užrašas „#Laisvė“ prie Prezidentūros – ne, tik pakartojo jau egzistuojančią reikšmę. Šios parodos atveju atsiranda toks tarsi tuščias skirtumas. Atėjus į erdvę jaučiama provokacija suprasti, bet kartu susiduriama ir su momentinio atpažinimo stoka. Čia visko pakanka, kad atsirastų prasmė, tik reikia kritiško įsiklausymo arba su savimi atsinešto konteksto.

Pabaigiant diskusiją, jeigu šį meno kūrinį suvoksime kaip tuščią išraiškos formą, kuri funkcionuoja kaip minimalaus pagrindo reikšmei atsirasti skirtumas, tai būtų pozityviausias ir svarbiausias apibrėžimas.

Parengė Eglė Grėbliauskaitė

Nauja „Oskarų“ karta

Brie Larson apdovanota už geriausią moters vaidmenį

„Kambarys“

Dauguma šiųmetės „Oskarų“ nakties nugalėtojų gerai žinomi. Tik Brie Larson, kuriai atiteko apdovanojimas už geriausią moters vaidmenį ir kuri aplenkė į tą patį „Oskarą“ pretendavusias Charlotte Rampling bei Cate Blanchett, daugumai žiūrovų vis dar mįslė. Nors Lenny Abrahamsono filmo „Kambarys“ („Room“, JAV, 2015) mūsų kino teatrų repertuare nematyti, pristatome jauną aktorę, kuri už vaidmenį „Kambaryje“ gavo „Oskarą“ ir „Auksinį gaublį“.

Dar prieš metus didžioji Amerikos kino akademijos narių dalis, be abejo, negirdėjo apie Brie Larson. Vaidmuo jaudinančioje dramoje apie motiną, laikomą uždarytą mažame kambarėlyje su sūnumi, atskleidė ne tik naują talentą, bet ir tai, kad Holivudas sugeba duoti šansą jauniems aktoriams.

Iš tikrųjų 26-erių metų aktorė šou versle yra jau seniai. Brie Larson kilusi iš Kalifornijos, tačiau jos pirmoji kalba buvo prancūzų. Larson pavardę aktorė pasiskolino iš savo senelės, nes gimė kaip Sidonie Desaulniers. Larson ji pasirinko, kad agentams nereikėtų laužyti liežuvio tariant užsienietišką pavardę. Agentų būsimai aktorei prireikė, kai jai buvo vos devyneri, o būdama septynerių ji tapo jauniausia Amerikos konservatorijos teatro San Fransiske mokine. Televizijoje Larson debiutavo 1998 m. laidoje „Tonight Show with Jan Leno“. Pirmą rimtą vaidmenį suvaidino 2001-aisiais situacijų komedijoje „Raising Dad“ ir už vaidmenį seriale net buvo nominuota jaunojo menininko apdovanojimui. 2003 m. ji suvaidino Gary Vinicko romantinėje komedijoje „Staiga trisdešimties“, kur Larson partneriai buvo Jennifer Garner ir Markas Ruffalo. Po dvejų metų Larson išleido pirmą savo albumą, nes yra ne tik aktorė, bet ir dainininkė bei roko atlikėjo Alexo Greenwaldo draugė.

Ji nusifilmavo ne viename filme ar televizijos seriale, iš kurių labiausiai žinomas serialas „Tokia skirtinga Tara“, sužavėjo kritikus Destino Crettono filme „Short Term 12“, už kurį buvo apdovanota „Nepriklausomos sielos“ ir „Kritikų pasirinkimo“ prizais, pati sukūrė du trumpo metražo filmus „Weighting“ ir „The Arm“. Bet karjeros lūžiu tapo 2015 metai – Juddo Aparow komedija „Be stabdžių“, kur Larson teko įsimintinas antrojo plano vaidmuo, ir, žinoma, apdovanojimus aktorei atnešęs „Kambarys“. Pateikiame Larson interviu žurnalui „Elle“ fragmentus.

Įdomus Jūsų vaidmenų sąrašas: vaidmenys nepriklausomuose filmuose, nišinėse komedijose ir serialuose. Vadovaujatės intuicija ar turite nuosavą strategiją?

Mane įkvepia meilė mitologijai ir istorijų pasakojimui. Dar visai maža pastebėjau, kad visose visuomenėse iš kartos į kartą perduodami tie patys pasakojimai. Skiriasi tik jų „rūbas“ – fabulos detalės, kultūros kontekstas. „Kambarys“ – tai alegorija, kurioje susipina pasakos apie Mėlynbarzdį ar Persefonės mito siužetai. Tai universalaus brendimo proceso, atsisveikinimo su vaikyste metafora. Rengdamasi Ma vaidmeniui mąsčiau ne tik apie skirtingas tikras istorijas, apie kurias kalbėjomės su Emma Donoghue (filmo pagrindu tapusios knygos, kuri išleista ir Lietuvoje, autorė, – *red. past.*) ar su režisieriumi, bet ir apie tuos mitologinius pasakojimus.

Ryšys su Jacobu Tremblay, kuris suvaidino sūnų, filme atrodo neįtikėtinas. Kaip atsirado toks savitarpio supratimas?

Jacobas – ypatingas žmogus ir aktorius. Man patinka dirbti su vaikais, nes jie kupini energijos, nekaltumo ir džiaugsmo, kuris apšviečia net niūriausias filmavimo akimirkas ir priverčia susikaupti į bendravimą, užuot nuolat galvojus apie save ir savo vaidybą. Jacobas galėjo vaidinti taip fenomenaliai, nes su mumis jautėsi laisvai ir saugiai. Tarp psichologiškai labai sunkių scenų filmavimų stebėjau, kaip jie su režisieriumi žaidžia. Todėl filmavimo aikštelėje buvo optimistiška atmosfera.

Vaidmuo turėjo Jus labai slėgti.

Psichiškai ir emociškai – taip, bet nusibrėžiau sau aiškią ribą. Žinojau, kur baigiasi Ma, o kur prasidedu aš – Brie. Tarp scenų visada išeidavau iš vaidmens ir išsidirbinėjau su Jacobu ir Lenny. Turėjome savo ritualus: keliskart per savaitę po filmavimo eidavome į karaokės barą ir dainuodavome kvailas dainas.

Turėjote specialiai filmui priaugti 15 kilogramų svorio.

Su mano heroje susipažįstame, kai ji septintus metus leidžia įkalinta mikroskopiškame tvartelyje, be saulės ir gryno oro. Susitikau su gydytojais ir psichologais, kad suprasčiau, kokios fizinės ir psichinės būklės galėtų būti toks asmuo. Pagrindinė jos būsena – suvokimas, kad privalo išlikti, gyventi dėl sūnaus. Perėjau prie konkrečios dietos, bet kartu daug mankštinausi, nes nusprendžiau, kad vienintelis Ma ginklas yra paklusnus kūnas. Kelis mėnesius vengiau saulės. Tai tik ilgo sąrašo pradžia.

Visame pasaulyje „Kambarys“ sutinkamas palankiai. Kodėl?

Man dalyvavimas šiame projekte buvo magiškas patyrimas. Nuo pat pirmo susitikimo su Lenny iki pirmojo seanso ir publikos reakcijos... Manau, kad įdomiausia yra būdas, kaip žiūrovai užmezga ryšį su filmu – kiekvienas šioje istorijoje randa savo asmenišką, išskirtinį požiūrį, su kuriuo ir susitapatina.

Jūsų gerbėjų skaičius auga greitai, bet, regis, sugebate atsiriboti nuo didėjančio populiarumo.

Nežinau, ar kada nors pasijusiu gerai būdama viešas asmuo. Bet pamažu pradedu priprasti. Mane įkvepia kine dirbančių moterų – Amy Schumer, Lenos Dunham ar Jennifer Lawrence nuoširdumas. Jos drąsiai gina savo požiūrį, nepaisydamos joms tenkančios kritikos.

Parengė K. R.

Anonsai

Kas šiemet laukia „Kino pavasario“ žiūrovų

„Oskarams“ nominuoti, prestižiniuose kino festivaliuose apdovanoti filmai, pirmą kartą rengiamos hibridinių filmų ir muzikinių klipų programos, filmų pagal Williamo Shakespeare'o kūrinius retrospektyva, naujausi iškilių kino kūrėjų darbai – tai tik kelios naujienų iš kovo 31-ąją Vilniuje, balandžio 1 d. Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje prasidėsiančio 21-ojo „Kino pavasario“ stovyklos. Festivalis visuose miestuose vyks iki balandžio 14 d.

Svarbiausiais šių metų akcentais festivalio organizatoriai pasidalijo antradienį Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje surengtoje spaudos konferencijoje. Tradiciškai „Kino pavasaris“ balandžio 12–14 d. surengs ir tarptautinę konferenciją „Meeting Point – Vilnius“.

Tarp ryškių šių metų festivalio filmų – „Oskarui“ nominuotos danų drama „Karas“ (rež. Tobias Lindholm), prancūzų ir turkų „Mustangės“ (rež. Deniz Gamze Ergüven) ir Toddo Hayneso „Kerol“, totalitarinę Šiaurės Korėjos sistemą užfiksavęs Vitalijaus Manskio filmas „Čia visad šviečia saulė“, geriausiu ispanišku filmu pripažintas tragikomiškas „Trumanas“ (rež. Cesc Gay), daugiausiai „Gojos“ nominacijų surinkusi „Nuotaka“ (rež. Paula Ortiz) ir daugelis kitų.

Susirinkusiuosius pasveikino Vidas Bareikis, sudainavęs grupės „Beach Boys“ kūrinį „God Only Knows“. Būtent ši daina pasirinkta „Kino pavasario“ himnu. Daina skamba filme „Meilė ir malonė“ („Love & Mercy“, rež. Bill Pohlad), pasakojančiame apie grupę „Beach Boys“ ir jos lyderį Brianą Wilsoną. Kartu taip buvo supažindinta su šių metų festivalio šūkiu: „Kino pavasaris – emocijų pavasaris“.

„Kino pavasario“ direktorė Vida Ramaškienė pranešė, kad atsižvelgdami į žiūrovų pageidavimus organizatoriai sumažino atrinktų filmų skaičių, bet bendras seansų skaičius liko toks pat: „Kino pavasaryje“ rodysime daugelį užsienio festivaliuose žiūrovų geriausiai įvertintų filmų. Norime, kad visi žiūrovai Lietuvoje taip pat galėtų juos pamatyti. Žiūrovai mums yra svarbiausi.“

Ji įvardijo ir šių metų festivalio šalį partnerę – Ispaniją. „Kino pavasaris“ užmezgė glaudžius ryšius su San Sebastiano kino festivaliu, todėl šiemet bus rodomi ispaniški filmai, į Vilnių atvyks Ispanijos kino profesionalai, San Sebastiano festivalio atstovai.

V. Ramaškienė akcentavo ir savanorystės svarbą „Kino pavasariui“. Prie daugiau nei 200 festivalio savanorių šiemet prisijungė pernai „Kino pavasario“ žiūrovų geriausia Lietuvos aktore išrinkta Aistė Diržiūtė („Sangailės vasara“), grupės „G&G Sindikatas“ lyderis Gabrielius Liaudanskas-Svaras, sporto komentatorius bei televizijos laidų vedėjas Robertas Petrauskas.

Tokijo kino festivalyje nugalėjusią biografinę dramą „Nizė – beprotybės širdis“ Vilniuje pristatys tik trims dienoms į Lietuvą atskrendantis režisierius ir scenarijaus autorius Roberto Berlineris. Festivalyje svečiuosis ir ispanas Alvaro Ogalla, kuris atsisakė katalikų tikėjimo, o patirtį žaismingai aprašė ir suvaidino komiškoje dramoje „Apostatas“ (rež. Federico Veiroj). Vilniaus žiūrovai pasitiks gausią delegaciją iš Lenkijos, o tragikomediją „Mano dukterys karvės“ (rež. Kinga Dębska) pristatys aktorė Agata Kulesza, vaidinusi ir „Oskaru“ apdovanotoje „Idoje“. Festivalis itin laukia ir atidarymo filmo „Viskas dėl šou“ režisieriaus Benedikto Erlingssono.

Festivalio meno vadovė Santa Lingevičiūtė supažindino su nauja programa „Aš esu hibridas“. Į ją pateko filmai, kuriuose išnyksta riba tarp dokumentinio ir vaidybinio kino. Žiūrovai galės pamatyti eksperimentinės muzikos kūrėjos, menininkės Laurie Anderson filmą „Šuns širdis“ ir kitus neįprastus filmus. Ji taip pat pristatė retrospektyvą „Šekspyras gyvas“, skirtą dramaturgo 400-osioms mirties metinėms. Šioje programoje bus rodomi Romano Polanskio, Dereko Jarmano, Peterio Greenaway'aus filmai.

Tradiciškai festivalis rengs konkursines programas „Nauja Europa – nauji vardai“ ir „Baltijos žvilgsnis“, kuriose geriausi Vidurio ir Rytų Europos bei Baltijos jūros regiono šalių filmai varžysis dėl žiuri įvertinimo ir piniginių prizų.

„Kai kurie į programas patekę filmai jau sulaukė tarptautinės sėkmės. Pavyzdžiui, lenkų drama „Jungtinės meilės valstijos“ (rež. Tomasz Wasilewski) apdovanota Berlyno kino festivalyje už geriausią scenarijų, „Šokių aikštelės dukterys“ (rež. Agnieszka Smoczyńska) – Sandanso kino festivalyje, čekų „Aš, Olga Hepnarova“ (rež. Petr Kazda, Tomáš Weinreb) atidarė antrą pagal svarbą Berlyno festivalio programą „Panorama“. Įdomu, kad visų šių filmų pagrindinės herojės yra moterys. Tai, kad filmuose pagrindinius vaidmenis atlieka moterys, – viena iš šių metų festivalio tendencijų“, – sakė S. Lingevičiūtė.

Viena iš šių metų festivalio naujovių bus muzikinių klipų konkursas „Kažkas atsitiko“. Į klipų seansą atrinkti stipriausi Lietuvos režisierių darbai, sukurti 2014–2015 metais. Klipus vertins tarptautinė muzikos ir kino profesionalų žiuri. Geriausių klipų kūrėjai bus apdovanoti ir piniginiais prizais, kuriuos įsteigė lietuviškos muzikos portalas „Pakartot.lt“.

Muzikos šiemet festivalyje bus ir daugiau. Festivalio atidarymo filmu pasirinktas islandų dokumentinis filmas „Viskas dėl šou“, kuriame nebus jokių dialogų, tik seni keliaujančio cirko vaizdai ir juos lydinti specialiai filmui sukurta grupės „Sigur Ros“ narių muzika.

Festivalio vykdomasis direktorius Algirdas Ramaška informavo, kad bilietų prekyba į festivalio filmus prasidės kovo 5-ąją. Pirmąjį pardavimų savaitgalį bus taikomos nuolaidos „Omni ID“ kortelių turėtojams: kovo 5–6 d. bus galima įsigyti bilietų už mažiausią kainą – 3,3 eurus. Dar viena akcija, šį kartą perkantiems abonementus, vyks kovo 8 d., o kovo 11 d. tradiciškai bus galima nusipirkti pigesnių bilietų į lietuviškus festivalio filmus.

21-asis „Kino pavasaris“ prasidės kovo 31 d., baigsis balandžio 14-ąją. Atidarymo ir uždarymo ceremonijas tiesiogiai transliuos „LRT Kultūros“ kanalas.

„Kino pavasario“ inf.

Kuo mažiau būdvardžių

Nauji filmai – „Sensacija“

Živilė Pipinytė

Sunku nepritarti šiųmečiui JAV kino akademijos sprendimui: Tomo McCarthy **„Sensacija“** („Spotlight“, JAV, 2015) pelnytai gavo geriausio filmo „Oskarą“. Paradoksas, bet šis aiškios koncepcijos ir struktūros, tiksliai suvaidintas filmas labiau primena klasikinį europietišką kiną, kuris, deja, pastaraisiais metais primiršo, kad gali formuluoti visuomenei svarbius klausimus, kelti opias temas, rodyti paprastus, bet tiesos siekiančius žmones.

Aktorius, prodiuseris, scenaristas, režisierius McCarthy ir kituose savo filmuose tyrinėjo kasdienybę, kurioje, kaip kad prieš „Sensaciją“ sukurtame filme „Batsiuvys“, staiga atsiranda jos įprastą tėkmę griaunantis veiksnys. „Sensacijoje“ tokiu tampa naujasis „The Boston Globe“ redaktorius Martinas Baronas (Liev Schreiber). Redakcijoje jo laukiama kaip ir kiekvieno naujo vadovo – tikintis, kad permainos nebus pernelyg skausmingos. Iš pat pradžių akivaizdu, kad jis „kitas“ – ne iš Bostono (neatsitiktinai dar XIX a. pabaigoje Henry Jamesas vieną savo romanų pavadino „Bostoniečiai“, pabrėždamas ypatingą miesto mitologiją) ir dar žydas. Kad jis svetimas, netiesiogiai prabils ir Bostono kardinolas, padovanojęs naujajam redaktoriui katekizmą. Tačiau būtent Baronas, analizuodamas dienraščio potencialą, ir užčiuops svarbią temą, kuri iki tol atsidurdavo žinučių ar redaktoriaus apžvalgų skiltyse, kur fiksuojama, kad dar vienas kunigas nuteistas už lytinį priekabiavimą, įtartas pedofilija ir pan. Baronas mano, kad tai didelė tema, ir paveda „Spotlight“ (lietuviškai, matyt, tai būtų „Dėmesio centre“) skyriui patyrinėti, kaip Bažnyčia stengiasi užglaistyti visus tuos skandalus, kaip su ja bendradarbiauja teismai, advokatai, politikai, policija ar paprasti tikintieji, noriai praryjantys teiginį, esą tai tik atskiri atvejai. Baronas įsitikinęs, kad tai – sistema. Jis nori, kad šią sistemą ir atskleistų žurnalistai. Prasideda darbas, kuris truks ilgai, o 2002 metais pasirodęs straipsnis sukels panašių tyrimų laviną visame pasaulyje ir atneš „The Boston Globe“ žurnalistams prestižinę Pulitzerio premiją.

McCarthy nieko neprikūrė – jis nuosekliai papasakojo tikrą istoriją, atkūrė autentiškus redakcijos interjerus, advokatų kabinetus, aktoriai stebėjo savo prototipus – kaip jie kalba, reaguoja, ir stengėsi kuo tiksliau perteikti jų charakterį. Trumpai tariant, filmas – itin sąžininga ir konkreti rekonstrukcija. Tai tiksliai perteikia ir operatorius Masanobu Takayanagi, pabrėžiantis ir ankštų kabinetų ar butų, ir žurnalistinio tyrimo monotoniją. Bet kartu „Sensacija“ yra filmas, rodantis ir pasakantis daug daugiau. Būtent tuo jis išties vertingas. McCarthy ir aktoriai nieko neprikuria, bet tai, kaip Sasha Pfeiffer (Rachel McAdams) ar Michaelas Rezendesas (Mark Ruffalo) reaguoja į kunigų pedofilų aukų pasakojimus, kaip jie stengiasi prakalbinti vaikystėje ne tik fizinę, bet ir moralinę traumą patyrusius žmones, labiau už neįtikėtinus filmo pabaigos skaičius atskleidžia tragedijos esmę. Panašiai reaguoja ir Michaelo Keatono vaidinamas redaktorius Walteris Robinsonas, kuris palaipsniui suvokia pavojingos sistemos funkcionavimo mechanizmus, kai net artimi draugai pradeda jo vengti ar aiškinti, kur jis turi sustoti, o galiausiai ir savo kaltę. Taip neprikišamai, bet tiksliai „Sensacija“ rodo Bažnyčios įtaką ir galią, kai lyg aštuonkojis ji apraizgo savo melu teismus, mokyklas, miesto elitą, griauna gyvenimus ir toliau nori diktuoti savo vertybes visiems.

„Sensacija“ nesimėgauja atvirais kunigų aukų pasakojimais – jų reikia tam, kad suvoktume, kaip naudojamasi labiausiai pažeidžiamais vaikais iš nepilnų ar asocialių šeimų, kaip išniekinamas jų siekis pakilti iš gyvenimo dugno. Filmas nesityčioja iš religijos, jis yra nuosekliai antiklierikališkas ir pateikia tvirtus argumentus, kaip kad tą, kad po skandalo popiežius Jonas Paulius II paaukštino Bostono kardinolą ir perkėlė jį į Romą.

Nors filme vaidina žvaigždės, „Sensacijoje“ matome ne jas, o įtaigų aktorių ansamblį, kur nė vienas nesistengia būti svarbesnis. Pagrindiniai tyrėjai – paprasti žmonės. Jie turi savo silpnybių, abejonių, kartais nesugeba suvaldyti siaubo, kaip kad epizode, kai vienas iš žurnalistų Mattas Carrollas (Brian d'Arcy James), suvokęs, kad pedofilas gyvena jo gatvėje, puola rašyti perspėjimo kaimynų vaikams, bet yra tikri profesionalai. Jie sunkiai dirba, pasitiki susitikimų su aukomis užrašais, išanalizuoja tonas įvairiausių rašytinių šaltinių, apskritai gali nuversti kalnus, kad įrodytų tiesą.

„Sensacija“

Ko gero, tiesa ir yra svarbiausia filmo tema, susiejanti „Sensaciją“ su klasikiniais filmais apie žurnalistinius tyrimus, kad ir su Orsono Welleso „Piliečiu Keinu“ (1941) ar Alano J. Pakulos „Visa prezidento kariauna“ (1976), kuriame buvo parodyti žurnalistai, tiriantys „Watergate“ bylą. Kartu tai sukelia nostalgiją, nes „Sensacija“ rodo nykstantį pasaulį – popierinius dienraščius, kurių žurnalistai ieško tiesos ir tiki, kad taip gali pakeisti, pagerinti pasaulį. „Sensacija“ ypač senamadiška atrodo Lietuvoje, kur nėra nė vieno kokybiško dienraščio, o žurnalistai vis dažniau tampa politikų patarėjais ir ministerijų viešųjų ryšių atstovais.

Prieš atiduodamas spausdinti ilgo žurnalistų tyrimo pagrindu parašytą straipsnį, Baronas taiso jį, aimanuodamas, kad vis dar liko per daug būdvardžių. Ši scena – konkreti, bet kartu ji – tiksli tikrosios žurnalistikos, jos siekiamybės metafora.

Rodo TV

Vaiduoklių laikas

Garsiausias Berlyno mokyklos režisierius Christianas Petzoldas yra sakęs, kad kinas visada pasakoja apie vaiduoklius. Juk iš tikrųjų kino ekrane matome ne gyvus žmones, o tik jų atvaizdus. Paskutinio Petzoldo filmo **„Feniksas“** (**LRT Kultūra, 9 d. 22.30**) herojė dainininkė Nelė (daugelio Petzoldo filmų aktorė Nina Hoss) po Berlyną klaidžioja kaip vaiduoklis. Bet ir Berlynas labiau primena vaiduoklių miestą – čia daug griuvėsių ir kavinė „Feniksas“. Nelė išgyveno Aušvicą, bet buvo taip sužalota, kad prireikė plastinės operacijos. Dabar ji grįžo, kad rastų savo vyrą, nors draugė ir perspėja, jog būtent šis ją išdavė gestapui. Nelė randa Džonį „Fenikse“, bet šis jos neatpažįsta. Vis dėlto moteris jam primena buvusią žmoną, kurios mirtimi jis neabejoja, todėl vyras nusprendžia pasinaudoti nepažįstamąja, kad atgautų Nelės turtą.

„Feniksas“

Nelė įsitraukia į keistą žaidimą. Viename interviu Petzoldas sakė: „Primo Levi ir Jeanas Améry visada rašė savo knygose, kad žmonės, kuriems pavyko išgyventi koncentracijos stovyklų siaubą, troško tik vieno – atsukti laiką atgal. Nelė sako sau, kad nėra žydė – tai naciai suteikė jai tokią tapatybę. Nelė jos nepriima, kaip nepriima fakto, kad dainos, eilės ir meilė nesugrąžinamai sunaikinti. Ji nenori tapti nauju žmogumi. Ji nori grįžti prie tos, kuria buvo, į laikus, kai ją mylėjo vyras, o draugai pamatę nepereidavo į kitą gatvės pusę.“

„Feniksas“ – stilingas filmas, jis verčia prisiminti Alfredą Hitchcocką, *film noir*, Douglaso Sirko melodramas, pokario metais kurtus amerikiečių ar britų filmus, kurių veiksmo vieta buvo niūrus, sugriautas Berlynas, o veiksmo laikas – dažniausiai naktis. „Fenikso“ scenarijų Petzoldas rašė kartu su pernai mirusiu savo mokytoju Harunu Farockiu – vienu svarbiausių naujojo vokiečių kino kūrėju, intelektualu, suformulavusiu ne vieną šiuolaikiniam vokiečių menui svarbų klausimą. Todėl filmo neišsemia tik jo siužetas, tai greičiau bandymas performuluoti garsųjį Theodoro Adorno posakį, kad po Aušvico menas ir kūryba neįmanomi.

Petzoldas ir Farockis tarsi klausia, ar įmanoma meilė po Holokausto. Atsakymas bus netikėtas, bet nenoriu atimti iš Jūsų, mieli skaitytojai, paskutinės filmo scenos. Ji – nuostabi ir verčia nuolat grįžti prie filmo, bandyti jį suprasti, nors kiekvienas sugrįžimas tik išplečia interpretacijų ribas. Režisierius yra sakęs, kad tai scenai jie su filmavimo grupe rengėsi tris savaites ir visų akyse buvo ašaros. Aš juos suprantu – tokių filmų pabaigų jau niekas nebekuria.

Į konclagerį sugrąžins ir Phillippo Kadelbacho televizijos filmas **„Nuogas tarp vilkų“** (**LRT, 10 d. 22.45**). Tai ne DEFA kino studijoje 1963 m. kurta autobiografinio Brunono Apitzo romano ekranizacija, kurią, manau, prisimena vyresni žiūrovai, filmas kurtas pernai, muziejumi paverstame Buchenvalde. Jo herojus Buchenvaldo kalinys Hansas Pipingas iš Lenkijos atvežtų žydų lagamine randa trejų metų vaiką ir nusprendžia jį išsaugoti.

Petzoldas yra sakęs, kad nori sukurti filmą apie vokiečių aktorę, kuri siekia karjeros Holivude, bet galiausiai ji pamirštama ir Vokietijoje. Pietų Korėjos režisieriaus Park Chan-wooko karjera, man regis, klostėsi daug sėkmingiau, kol jo „Senis“ nesužavėjo Quentino Tarantino ir Holivudo. **TV3** (**6 d. 22.30**) parodys 2013 m. JAV režisieriaus sukurtus **„Stokerius“**. Filmo herojė aštuoniolikmetė Indija (Mia Wasikowska) netenka tėvo, jos santykiai su motina (Nicole Kidman) sudėtingi. Bet per tėvo laidotuves staiga atsiranda tėvo brolis Čarlis (Matthew Goode), apie kurį mergina niekada negirdėjo. Dėdė sako, kad aštuoniolika metų keliavo po pasaulį, bet dabar jis pasirengęs susidraugauti su naujais šeimos nariais ir atsikrausto jų namus. Indija iš pradžių susižavi Čarliu, bet gana greitai pradeda jį įtarinėti.

Park Chan-wookas visada kuria sinefilišką kiną, todėl „Stokeriai“ primins ir Hitchcocką, ir korėjiečių siaubo filmus, ir tradicinę amerikietišką šeimos dramą, bet iš tikrųjų tai pasaka apie šeimos ryšius ir iniciaciją. Blogis ėda personažų sielas, prievartą ir seksą jungia beveik biologinis ryšys, o Philipo Glasso muzika atskleidžia slaptus ją keturiomis rankomis grojančių personažų troškimus. Laikas namuose tarsi sustojo – čia viskas idealiai gražu ir primena 6-ąjį dešimtmetį, nors namus supa šiuolaikinė Amerika.

Jei atvirai, manydamas, kad Stokerių pavardė filmo titruose atsirado neatsitiktinai, laukiau, kada ekrane pasirodys Bramo Stokerio aprašyti dantys. Tačiau turiu prisipažinti, kad jų laukiu ir žiūrėdamas lietuviškų televizijų žinias, laidą „Dėmesio centre“ ar televizijos forumus.

Jūsų –

Jonas Ūbis

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija
Birutės Stančikaitės kūrinių paroda „Šviesa tamsoje“
iki 6 d. – „Žmogus su Saukos veidu. Šarūno Saukos tapyba. 1978–2015“

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
Vlado Eidukevičiaus 125-osioms gimimo metinėms skirta kūrybos paroda „Dailininkas klajūnas“

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“
Paroda „Gyvoji gamta dailėje. XVII a.–XX a. I pusė“

Taikomosios dailės muziejus
Arsenalo g. 3A
P. Gudyno restauracijos centro restauruotų kūrinių paroda „Prieš... ir po...“
Paroda „Kvietimas į pokylį. 1915–2015“ (100 gražiausių vakarinių suknelių iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija
Prano Domšaičio (1880–1965) retrospektyvinė tapybos paroda „Vaizduotės realybė“

Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas
Kryždirbystė
Projekto „Misija Sibiras“ fotografijų paroda „10 metų gyvos istorijos“
Paroda „YIVO Vilniuje. Legendos pradžia“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20
Nuolatinė ekspozicija

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Kunigo Antano Rimavičiaus (1865–1933) skulptūrų paroda „Dievui ir Žmogui“

Šiuolaikinio meno centras
Vokiečių g. 2
iki 9 d. – C.T. Jasperio ir Joannos Malinowskos paroda „Halka/Haitis: sugrįžimas į Vilnių“
Nebekuriančio menininko Juozo Laivio paroda „Beaistrio matymo taktika besaikio stebėjimo erdvėje, arba kaip turėtų būti taisomi dantys“
iki 6 d. – paroda „Nauja tapyba iš Jungtinės Karalystės“

Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
Eglės Ruibytės ir Mildos Dainovskytės paroda „Žemė / Earth 2.0.“
Vytenio Tolučio darbų paroda „Tarpinė stotelė“
Jolantos Mikulskytės paroda „Vanduo ~intro“

„Prospekto“ fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
iki 5 d. – fotografijų paroda „13 veidrodžių. Šiandienos vengrų fotografija“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1/13
nuo 4 d. – Andriaus Zakarausko tapybos paroda „Prisiminimo sinonimas“

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Artūro Rimkevičiaus stiklo objektai, vitražai, projektai, kartonai, nuotraukos

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
Galerijos „Vartai“ 25-mečio paroda „Žilvitis“

Galerija „Aidas“
A. Jakšto g. 9
Gintaro Palemono Janonio paroda „Apie tai, kas svarbiausia...“

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
iki 5 d. – Aistės Ramūnaitės paroda
Lietuvos ir Suomijos menininkų paroda „Karelija“
Dusetų dailės galerijos jubiliejinė paroda

Dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 2
Daumanto Tomo Pilipavičiaus tapyba

Galerija AV17
Aušros Vartų g. 17
iki 11 d. – paroda „Užkulisiai“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
Jūratės Strelkauskytės-Neimantienės paroda „Veidrodis“
Kazio Kęstučio Šiaulyčio paroda „Dadaratai“

Pylimo galerija
Pylimo g. 30
iki 12 d. – Lionės Grigaliūnaitės tapyba

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija
Vilniaus g. 39 / 6
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijos buvusių mokinių paroda „Veikiantys“

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija
Šv. Jono g. 11
Paroda „Spalvingosios Užgavėnių eitynės ir kaukės Hlinecko regione Čekijoje“

Rašytojų klubas
K. Sirvydo g. 6
Vaidos Marijos Knabikaitės paroda

„Skalvijos“ kino centras
Goštauto g. 2/15
Alano Gurino, Kristijono Grigonio, Aušros Umbrasaitės paroda „Stryts“

„Grafo galerija“
Trakų g. 14
Henriette Hellstern paroda „Skaidrumas“

„Gobis / Outdoor Expo“
Gedimino pr. 13
Kristiano Venalaineno paroda „Sapnas 24/7“

Vilniaus dailės akademijos galerijos Galerija „Akademija“
Pilies g. 44/2
iki 12 d. – Vilniaus dailės akademijos ir Baltarusijos Valstybinės menų akademijos studentų paroda „Istorijos“

Tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
Estijos menininkių Kadi Pajupuu ir Marilyn Piirsalu paroda „Hacked tradition“

Galerija „ARgenTum“
Latako g. 2
Aistės Kanapickaitės mozaikos miniatiūrų paroda „Mažas žmogus“

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
iki 6 d. – paroda „Kasdienės gėlės: moterų ir vaikų portretai iš grafo Stanislovo Kazimiero Kosakovskio fotografijų rinkinio“

M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Paroda „Veidai iš būtojo laiko“
Paroda „Cornelia Gurlitt: širdies kelionė. Vilnius vokiečių ekspresionistės akimis 1915–1917 m.“
Projekto „Laiko ženklai“ paroda

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Eimučio Markūno paroda „Didžiojo chaoso mažoji versija“
Audronės Petrašiūnaitės paroda „Tylus gyvenimas“ (iš ciklo „Lūžio kartos vardai“)

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Giedrės Marijos Šimonytės-Švažienės paroda „Gyvenimo spalvos“
Gražinos Konstancijos Remeikaitės paroda

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Agnės Liškauskienės paroda „Horizontalūs lopai / Pagrandukai“
Projekto „Laiko ženklai“ paroda

Kauno fotografijos galerija
Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2
Šiaulių fotografijos muziejaus meninės fotografijos rinkinio paroda „Kolekcija“

„Post“ galerija
Laisvės al. 51A
Gyčio Skudžinsko paroda ,,Kelios fotografijos tiesos“

Klaipėda

KKKC parodų rūmai
Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
Šveicarų menininko Augustino Rebetezo paroda „Arrière-tête (mécanismes)“ – „Fabrikas už tavo smegenų“
Reginos Šulskytės fotografijų paroda „Mano laikas“
Julijono Urbono objektų paroda „Alternatyvių realybių prototipai“

Galerija „si:said“
Galinio Pylimo g. 28
Tomo Daukšos paroda „Lucerna Sonitum“

Šiauliai

„Laiptų galerija“
Žemaitės g. 83
nuo 4 d. – Mindaugo Juodžio tapybos paroda „Labirintai“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
Šiaulių dailininkų sąjungos paroda „Vienas kūrinys Šiauliams“
iki 12 d. – Thomo Perino ir Ludovico Boulard'o Le Furo paroda „Demonai ir stebuklai“

Spektakliai

Vilnius

Nacionalinis operos ir baleto teatras
4, 5 d. 18.30, 6 d. 18 val. – PREMJERA! G. Verdi „DON KARLAS“. Muzikos vad. ir dir. – P. Vallet (Prancūzija). Dir. – M. Staškus, rež. ir šviesų koncepcijos aut. – G. Krämeris (Vokietija), scenogr. – H. Schäferis (Vokietija), kost. dail. – I.I. Glathar (Vokietija), choro meno vad. – Č. Radžiūnas
5, 6 d. 12 val. *Kamerinėje salėje* – A. Noviko „IŠEIK Į KIEMĄ“. Rež. – E. Kižaitė (Jaunimo miuziklo teatras)
9 d. 18.30 – P. Čaikovskio „GULBIŲ EŽERAS“. Dir. – R. Šervenikas
10 d. 18.30 – G. Puccini „BOHEMA“. Dir. – J. Geniušas

Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė
4 d. 18.30 – Just. Marcinkevičiaus „KATEDRA“. Rež. – O. Koršunovas
4 d. 19 val. – „SAPNAS“ (A. Strindbergo pjesės motyvais). Rež. – K. Gudmonaitė
5 d. 18.30 – T. Słobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
6 d. 12 val. – „KOSMOSAS+“. Rež. – K. Dehlholm („Hotel Pro Forma“)
6, 12, 13 d. 18.30 *prie Didžiosios scenos* – D. Charmso „JELIZAVETA BAM“. Rež. – O. Koršunovas
9 d. 18.30 – K. Binkio „ATŽALYNAS“. Rež. – J. Vaitkus

Mažoji salė
5 d. 16 val. – W. Szymborskos „MOTERS PORTRETAS“. Rež. – D. Michelevičiūtė
6 d. 16 val. – B. Mar „UNĖ“. Rež. – B. Mar
9 d. 19 val. – E. Palmetshoferio „HAMLETAS MIRĖ. GRAVITACIJOS NĖRA“. Rež. – P. Ignatavičius
10 d. 19 val. – M. Myllyaho „CHAOSAS“. Rež. – Y. Ross

Vilniaus mažasis teatras
4 d. 12 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. – E. Jaras
5 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija)
6 d. 12val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir rež. – G. Latvėnaitė
7 d. 18.30 – PREMJERA! P. Pukytės „BEDALIS IR LABDARYS“. Rež. – G. Tuminaitė
8 d. 18.30 – „MEISTRIŠKUMO PAMOKA (MARIA CALLAS)“. Rež. – G. Padegimas (kultūros paramos fondo „Rūta“ renginys)
8 d. 18.30 *Nacionaliniame dramos teatre* – M. Lermontovo „MASKARADAS“. Rež. – R. Tuminas
9 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys

Valstybinis jaunimo teatras
4 d. 18 val. – „KETURIAIS VĖJAIS“ (pagal K. Binkio ir keturvėjininkų kūrybą). Rež. – T. Jašinskas (Salė 99)
5 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas
6 d. 12, 14 val. – „KAKĖ MAKĖ IR PAVOGTAS LAIKAS“ (pagal L. Žutautės knygą). Insc. aut. ir rež. – V. Kuklytė (Salė 99)
8 d. 18 val. – R. Thomas „AŠTUONIOS MYLINČIOS MOTERYS“. Rež. – B. Latėnas
9 d. 18 val. – Žemaitės „TRYS MYLIMOS“. Rež. – A. Latėnas
10 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VILNIUJE“. Režisieriai – J. Vaitkus, A. Vidžiūnas

Oskaro Koršunovo teatras
11 d. 19 val. *OKT studijoje* – „PO LEDU“ (pagal F. Richterį). Rež. – A. Areima

Rusų dramos teatras
5 d. 18.30 – PREMJERA! A. Jankevičiaus „LEDAS“ (pagal V. Sorokino romaną). Rež. – A. Jankevičius
6 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)
6 d. 18.30 val. – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAULIŲ VIEŠBUTIS“. Rež. – S. Račkys

Vilniaus teatras „Lėlė“ Didžioji salė
4 d. 19 val. – „KODAS 555“ (opera jaunimui). Dir. – E. Miknius, rež. – Š. Datenis, komp. – J. Sakalauskas
6 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESĖ IR KIAULIAGANYS“. Rež. – A. Mikutis
9 d. 18.30 – „NE PAGAL ŠIO PASAULIO MADĄ“ (fantazija apie poetą K. Donelaitį). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas

Mažoji salė
5 d. 12 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijaus aut., rež. ir dail. – R. Driežis

„Menų spaustuvė“
4 d. 11 val. – „Kultūros ekologija: alternatyva ekonominiam požiūriui į kultūros vertę ir vertinimą“. Paskaita ir diskusija su prof. J. Holdenu. Renginį moderuoja E. Deltuvaitė ir V. Jauniškis
5 d. 17, 19 val. *Juodojoje salėje* – J. Hedmano, R. Vitkauskaitės opra „CONFESSIONS“ („Spatial Opera Company“)
6 d. 12 val. *Kišeninėje salėje* – „GAIDELIS PINIGAUTOJAS“. Rež. – Š. Datenis (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)
8 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „LIETAUS ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
8 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „SKELBIMO KLAIDA“. Idėjos aut. ir atlikėja I. Lencevičiūtė
9 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – M. Korenkaitės „PABĖGIMAS Į AKROPOLĮ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Taip jau sukrito, kad Vilniaus grafikos meno centro galerijoje „Kairė–dešinė“ atsidariusios trijų jaunų menininkų parodos viena kitą papildo plėtodamos buvimo tarp šios Žemės vandenų ir reikalų temą. Eglė Ruibytė ir Milda Dainovskytė pristato vasarą „Oslo namuose“ rodytos „Žemės“ tęsinį, šįkart medituojančiu žvilgsniu lydėdamos plaukiojančią salą. Jolanta Mikulskytė tradicinėmis ir ne visai įprastomis grafikos technikomis, daiktais ir videofilmais mus panardina po vandeniu. O Vytenis Tolutis iš sutręšusių lentučių, rogių ir kitų daiktų atspaudų sukūrė jaukią buveinę, kur galima visa tai apmąstyti ar tiesiog pabūti mieloje vienatvėje.

Muzika

Simfoninės muzikos vakaras „Meilės ir jūros poema“ kovo 5 d. 19 val. Nacionalinėje filharmonijoje lyg pirmas pavasario šauklys kviečia į kelionę garsų jūros platybėmis. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, vadovaujamas Modesto Pitrėno, ir viena ryškiausių Lietuvos solisčių, Nacionalinės premijos laureatė Asta Krikščiūnaitė atliks trijų kūrinių programą, vienijamą meilės ir jūros tematikos. Apie koncerto pradžioje skambančią simfoninę partitūrą Raminta Šerkšnytė mąstė nuo pat studijų pradžios. Tai kompozitorės magistrantūros baigiamasis darbas, pirmoji, vandens stichijai skirta „Kalnų“ trilogijos dalis, inspiruota didingo peizažo: „Bekraščiame vandenyne boluojanti nugrimzdusio ledkalnio viršūnė, apsupta povandeninių srovių...“ (Raminta Šerkšnytė). Kiek kitaip jūros tematika interpretuojama kito lietuvių kūrėjo – tai Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfoninė poema „Jūra“, kurioje poetinės gamtos refleksijos – rami ir šėlstanti, žaisminga ir rūsti jūra simbolizuoja žmogaus ieškojimus. Šios lietuvių kompozicijos tarsi įrėmina Ernesto Chaussono dviejų dalių vokalinį ciklą „Meilės ir jūros poema“, kuriame prancūzų autorius panaudojo vaizdingas Mauricе'o Bouchoro eiles.

10 d. 18.30 *Kišeninėje salėje* – „VA BANQUE!“ (pagal A. Čechovo „Mešką“). Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras

4 d. 18 val. *Rūtos salėje* – S. Oksanen „APSIVALYMAS“. Rež. – J. Jurašas
5 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – „BARBORA“ (pagal J. Grušo dramą „Barbora Radvilaitė“). Rež. – J. Jurašas. Adaptacijos autorė – A.M. Sluckaitė
5 d. 15 val. *Mažoje scenoje* – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas
6 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė
6 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas
Edukacinis festivalis jaunimui „Nerk į teatrą“
7 d. 11 val., 12 d. 13 val. *Penktojoje salėje* – balso pratybos su chormeistere D. Beinaryte
7 d. 12 val., 8–10 d. 11 val. – ekskursija po teatrą
7 d. 13 val. – teatrinio grimo paslaptys
7 d. 14 val. *Tavernos salėje* – kūrybinės dirbtuvės „Pajausk teatrą kitaip“ su pojūčių teatro įkūrėja K. Žernyte
7 d. 15 val., 9 d. 14 val. *Mažojoje scenoje* – scenos kalbos užsiėmimas su aktoriumi E. Stanciku
7 d. 16 val. *Tavernos salėje* – diskusija „Kryžiukai ir/ar nuliukai“
7 d. 18 val. *Ilgojoje salėje* – spektaklis „DIEVAS YRA DJ“ ir susitikimas su kūrėjais
8 d. 12 val. *Didžiojoje scenoje* – spektaklis visai šeimai „ASTRIDA“ ir viktorina
8 d. 13 val. *Tavernos salėje* – kūrybinės dirbtuvės „Paversk mintis veiksmais“ su teatrologe G. Kazakevičiene
8 d. 14, 16 val. *Penktojoje salėje* – judesio užsiėmimas su šokėjais M. Pinigiu ir M. Stabačinsku
8 d. 15 val. *Tavernos salėje* – aktorinės dirbtuvės su aktoriumi T. Erbrėderiu
8 d. 18 val. *Rūtos salėje* – „PRARASTOJI ANTARKTIS (LOST ANTARCTICA) “. Rež. – V. Sīlis („Dirty Deal teatras“, Latvija), susitikimas su spektaklio kūrėjais
9 d. 12 val. *Tavernos salėje* – aktorinės dirbtuvės su aktoriumi A. Gauču
9 d. 13 val. – scenografijos dirbtuvės su scenografu A. Šimoniu
9 d. 15 val. *Penktojoje salėje* – pantomimos užsiėmimas su aktoriumi Š. Gedvilu
9 d. 16 val. *Ilgojoje salėje* – improvizacijos valanda su aktoriumi, režisieriumi K. Glušajevu
9 d. 18 val. *Rūtos salėje* – interaktyvus spektaklis „VIENATVĖ. 1991“ (sindikatas „Bad Babbit's“), susitikimas su kūrėjais
10 d. 12 val. – teatrinio grimo paslaptys su įvaizdžio dizainere O. Kekiene
10 d. 13, 16 val. *Ilgojoje salėje* – režisūrinės dirbtuvės su režisieriumi V. Bareikiu
10 d. 14 val. *Tavernos salėje* – aktorinės dirbtuvės su aktoriumi A. Kleinu
10 d. 15 val. *Penktojoje salėje* – kūrybinės dirbtuvės „Laisvė kūnui!“ su režisiere M. Klimaite
10 d. 14 val. *kino centre „Romuva“* – meninio filmo „Smogikai“ peržiūra ir atvira diskusija
10 d. 20.30 *senojoje repeticijų salėje* – atvira diskusija „Teatras žiūrovą turi įtraukti ar atitraukti?“ su režisieriumi V. Bareikiu
10 d. 18 val. *Rūtos salėje* – F. von Schillerio „PLĖŠIKAI“. Rež. – A. Areima

Kauno valstybinis muzikinis teatras

4 d. 18 val. – G. Donizetti „LIUČIJA DI LAMERMUR“. Muzikos vad. ir dir. – J. Geniušas
5 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius
6 d. 12 val. – E. Chagagortiano „AUSINĖ KEPURĖ“. Dir. – V. Visockis
6 d. 18 val. – L. Fallio „MADAM POMPADUR“. Dir. – J. Janulevičius
9, 10 d. 18 val. – F. Wildhorno „KARMEN“ (miuziklas pagal P. Mérimée romaną). Rež. – K. Jakštas, muzikos vad. ir dir. – J. Janulevičius

Kauno kamerinis teatras

4 d. 18 val. – J. Cariani „NESAMAS MIESTAS“. Rež. – A. Lebeliūnas
5, 6 d. 18 val. – M. Jones „AKMENYS JO KIŠENĖSE“. Rež. – B.G. Padegimas
8 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas
11 d. 14 val. – E. Radzinskio „KOBA“. Rež. – S. Rubinovas
11 d. 18 val. – J. Cariani „NESAMAS MIESTAS“. Rež. – A. Lebeliūnas

Kauno mažasis teatras

III. 3 d. 19 val. – I. Lausund „BESTUBURIADA“. Rež. – D. Rabašauskas
5, 6 d. 18 val. – PREMJERA! J. Genet „TARNAITĖS“. Rež. – R. Kimbraitė

Kauno lėlių teatras

5 d. 12 val. – „ŽALIAS ŽALIAS OBUOLIUKAS“. Rež. – A. Lebeliūnas
6 d. 12 val. – „ŠEIMYNĖLĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

5 d. 18 val. *Rokiškio kultūros centre* – M. Gavrano „POROS“. Rež. – R. Kudzmanaitė
6 d. 17 val. *Didžiojoje salėje* – A. Juozaičio „KARALIENĖ LUIZĖ“. Rež. – G. Padegimas

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

4 d. 18.30 – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“
5 d. 18.30 – „ALTORIŲ ŠEŠĖLY“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną)
6 d. 13 val. – A. Kučinsko „BULVINĖ PASAKA“
8 d. 12 val., 13 d. 17 val. – „PELENĖ“ (pagal S. Prokofjevo muziką)
11 d. 19 val. *Palangos koncertų salėje* – V. Ganelino, S. Gedos „VELNIO NUOTAKA“

Šiauliai

Valstybinis Šiaulių dramos teatras

4 d. 18 val. – A. Rappo „INERTIŠKOS DUJOS“. Rež. – T. Jašinskas
5 d. 18 val. – B. Brechto „PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS“. Rež. – A. Pociūnas
6 d. 12 val. – „BLUSYNO PASAKOJIMAI“ (pagal G. Morkūno knygą). Rež. – A. Gluskinas
6 d. 18 val. – R. Lamoureux „SRIUBINĖ“. Rež. – N. Mirončikaitė
10 d. 12 val. – „BEBENČIUKAS IR LAUMĖ“ (K. Kubilinsko ir P. Cvirkos pasakų motyvais). Rež. – I. Norkutė

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras

5 d. 18 val. – N. Simono „BASOMIS PARKE“. Rež. – P. Stoičevas
6 d. 11 val. – „IŠGELBĖKIME KENGŪRIUKĄ“. Rež. – V. Kupšys
6 d. 18 val. – R. Cooney, J. Chapmeno „MISIS MARKHEM MIEGAMASIS“. Rež. – V. Kupšys

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

5 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – simfoninės muzikos koncertas „Meilės ir jūros poema“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė A. Krikščiūnaitė (sopranas). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje R. Šerkšnytės, E. Chaussono, M.K. Čiurlionio kūriniai
6 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Sapnas muzikos karalystėje“. Ansamblis „Regnum musicale“: Vita Marija Daunytė (fleita), Kotryna Ugnė Daunytė (smuikas), Elena Daunytė (violončelė), Joana Daunytė (arfa), Augustė Daunytė (šokis), aktorė M. Noreikaitė. Rež. – M.S. Šimulynaitė
6 d. 16 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – kamerinės muzikos koncertas „Pavasario kvintetai“. Čiurlionio kvartetas, A. Taločka (klarnetas), R. Savickas (klarnetas). Programoje J. Brahmso, A. Reicha, W.A. Mozarto kūriniai
11 d. 12 val. *Baltosios Vokės pramogų centre* – vokalinis ansamblis „Jazz island“ (vad. – A. Novikas)
11 d. 13.30 *Anykščių kultūros centre* – koncertas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda). Solistės S. Liamo (sopranas), S. Zajančauskaitė (fortepijonas)
11 d. 18 val. *Ukmergės kultūros centre* – tarptautinis perkusijos festivalis „Percussion Ukmergė 2016“. Dalyvauja Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas P. Giunteris (perkusija). Dir. – M. Pitrėnas

Vilnius

Kongresų rūmai

4 d. 19 val. – „Smuiko ir violončelės šedevrai“. Z. Levickis (smuikas), P. Jacunskas (violončelė), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – M. Ozolinis. Programoje P. Čaikovskio, F. Mendelsono, S. Prokofjevo kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

4 d. 19 val. – M. Linkytė (vokalas), styginių kvartetas

Valdovų rūmai

4 d. 19 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – edukacinis Šv. Kazimiero senosios muzikos festivalis. Atlikėjas senosios muzikos ansamblis „Hildebrandt 1719“ (Lenkija)
5 d. 15 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – koncertas „Senąją muziką atlieka vaikai ir jaunimas“. Atlikėjai – edukacinio Šv. Kazimiero senosios muzikos festivalio meistriškumo kursų dalyviai

Kaunas

Kauno valstybinė filharmonija

6 d. 18 val. – Kauno miesto simfoninis orkestras, solistas D. Nordio (smuikininkas, Italija). Programoje A. Vivaldi, A. Piazzollos kūriniai

Vakarai

Vilnius

Rašytojų klubas

8 d. 17.30 – G. Storpirščio autorinis vakaras: dainos, eilės, teatriniai monologai
9 d. 17.30 – rašytojo R. Tamošaičio autorinis kūrybos vakaras su nauja knyga „Vien tik zuikiai naktyje“. Kartu su autoriumi dalyvauja literatūrologės V. Daujotytė, D. Mitaitė, J. Sprindytė, literatūros kritikė J. Riškutė

Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus

10 d. 18 val., 11, 12 d. 16 val. – šventiniai arbatvakariai „Senojo Vilniaus ikonos“ (G. Mareckaitės knygos „Šiapus ir anapus Vilniaus vartų“ bei pjesės „Salve“ motyvais). Dalyvauja E. Tulevičiūtė, V. Kuklytė, V. Mončytė, K. Siparis, J. Paškevičienė, D. Žemaitytė

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

8 d. 13 val. – LLTI premijos už kūrybiškiausią 2015 m. išleistą knygą įteikimas. Dalyvauja A. Andriuškevičius, E. Banytė, G. Kadžiulytė, K. Nastopka, D. Satkauskytė

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien = Lithuanian photography: yesterday and today : [metraštis] / sudarytojai Jurij Dobriakov, Agnė Narušytė, Vilma Samulionytė, Gytis Skudžinskas. – Vilnius : Lietuvos fotomenininkų sąjungos fotografijos fondas, 2015. – ISSN 1648-567X

[20]15. – 2015 ([Kaunas] : Kopa). – 223, [1] p. : iliustr., faks., portr.. – Dalis gretut. teksto liet., angl.

Peizažo metamorfozės : tapyba / Gražina Vitartaitė ; [tekstas Gražinos Gurnevičiūtės] ; [vertėja Rūta Poškaitė]. – Vilnius : Petro ofsetas, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 79, [1] p. : iliustr.. – Virš. ir nugar. antr.: Tapyba. – Gretut. tekstas liet., angl.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-420-476-0

Senasis Panevėžys : Henriko Grinevičiaus atvirukų ir fotografijų kolekcija : [albumas] / [sudarytoja ir tekstų autorė Zita Pikelytė]. – Panevėžys : Panevėžio kraštotyros muziejus, [2015] (Vilnius : Standartų sp.). – 298, [2] p. : iliustr., faks., portr.. – Santr. angl.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-407-007-5 (įr.)

Tai Lietuva. Lietuvos spaudos fotografija = Lithuania in action. Lithuanian press photography : [metraštis]. – Vilnius : Lietuvos spaudos fotografų klubas, 2015. – Virš. ir nugar. antr.: Lietuvos spaudos fotografija. – Gretut. tekstas liet., angl.. – ISSN 1822-2137

2015. – 2015 ([Vilnius] : Draugų studija). – 181, [3] p. : iliustr., faks., portr.

GROŽINĖ LITERATŪRA

Bausmė dėl nieko : [detektyvinis romanas] / Aleksandra Marinina ; iš rusų kalbos vertė Jurgis Gimberis. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 431, [1] p.. – Tiražas [3000] egz.. – ISBN 978-9955-13-582-1 (įr.)

Čia – mūsų namai : poezijos rinktinė / Romas Bernotas. – [Vilnius] : [R. Bernotas], 2016. – 179, [1] p. : portr.. – Tiražas 360 egz.. – ISBN 978-609-408-804-9

Dar gyva : [detektyvinis romanas] / Peter James ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Malinauskas. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 447, [1] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-581-4 (įr.)

Eik ir pastatyk sargybinį : [romanas] / Harper Lee ; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 318, [2] p.. – Tiražas [2500] egz.. – ISBN 978-9955-13-579-1 (įr.)

Ekspromtai draugams : poezijos rinktinė / Romas Bernotas. – [Vilnius] : [R. Bernotas], 2016. – 183, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 360 egz.. – ISBN 978-609-408-806-3

Elizabeta dingo : [romanas] / Emma Healey ; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 350, [2] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-576-0 (įr.)

Galingiau už kalaviją : [romanas] / Jeffrey Archer ; iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 430, [2] p.. – Ciklo „Kliftonų kronikos“ 5-oji knyga. – Tiražas [2300] egz.. – ISBN 978-9955-13-577-7 (įr.)

Imagas : [romanas] / Liudmila Ulickaja ; iš rusų kalbos vertė Jonas Vabuolas. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 541, [2] p.. – Tiražas [1500] egz.. – ISBN 978-9955-13-583-8 (įr.)

Laisvės keliu : eilėraščiai / Vida Janauskaitė-Sereikienė. – Panevėžys : [D. Rudžio individuali įmonė], 2015 (Panevėžys : D. Rudžio IĮ). – 65, [1] p.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-95612-6-4

Magdalė, smuklės merga : romanas apie XVI a. Vilnių / Gina Viliūnė. – Vilnius : Alma littera, 2016 (Kaunas : Spindulio sp.). – 267, [2] p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-2203-7 (įr.) : [6 Eur 71 ct]

Man niekas Tavęs neatstos : [eilėraščiai] / Povilas Lapeikis ; [dailininkė Aušra Čapskytė-Šarauskienė]. – Vilnius : Gairės, 2016 (Vilnius : Baltijos kopija). – 174, [1] p. : iliustr., nat.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-9955-759-98-0 (įr.)

Nepažįstamasis : [detektyvinis romanas] / Harlan Coben ; iš anglų kalbos vertė Vilma Krinevičienė. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 316, [3] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-584-5 (įr.)

Prieš didelį dangų : eilėraščiai / Emilija Liegutė. – Vilnius : Homo liber, 2016 ([Vilnius] : Petro ofsetas). – 79, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-609-446-103-3

Sesuo Kerė : [romanas] / Theodore Dreiser ; iš anglų kalbos vertė Silvija Lomsargytė-Pukienė. – Kaunas : Jotema, [2015] (Vilnius : BALTO print). – 494, [2] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-575-3 (įr.)

Triumfo arka : [romanas] / Erich Maria Remarque ; iš vokiečių kalbos vertė Laima Bareišienė. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 495, [1] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-578-4 (įr.)

Užgesę spinduliai : [eilėraščiai] / Linas Šapoka. – Vilnius : [Petro ofsetas], 2016. – 237 p.. – Tiražas [700] egz.. – ISBN 978-609-420-486-9

Užnemunė : eiliuotas romanas / Mečislovas Litvinavičius. – [Vilnius] : [Petro ofsetas], [2015] (Vilnius : Petro ofsetas). – 695, [1] p. : iliustr.. – Tiražas [200] egz.. – ISBN 978-609-420-475-3 (įr.)

Žaidimas su ugnimi : [romanas] / Tess Gerritsen ; iš anglų kalbos vertė Jonas Čeponis. – Kaunas : Jotema, [2016] (Kaunas : Spindulio sp.). – 283, [3] p.. – Tiražas [3000] egz.. – ISBN 978-9955-13-580-7 (įr.)

Parengė Aldona Barodicaitė. Redagavo Gražina Kubilienė.
Lietuvos nac. M. Mažvydo b-ka. Bibliografijos ir knygotyros centras

Savaitės filmai

„Neištikimybė“

Hju Glaso legenda ****

„Oskarais“ už režisūrą ir vyro vaidmenį apdovanoto Alejandro Gonzálezo Iñárritu filmo veiksmas nukels į 1823 metus. Pietų Dakotoje surengiama medžioklė, kurios dalyviai tikisi sumedžioti daug vertingų kailinių žvėrių. Vieną patyrusių traperių Hju Glasą (Leonardo DiCaprio) rimtai sužeidžia meška. Draugai jį nusprendžia palikti kartu su trimis medžiotojais, iš kurių vienas – Glaso sūnus. Medžiotojai nusprendžia sūnų nužudyti, o Glasą palikti mirti. Taip pat vaidina Tomas Hardy, Domhnallas Gleesonas, Willas Poulteris, Forrestas Gooluckas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Kaip žydėjimas vyšnios ****

Japonų režisierės Naomi Kawase filmas nukels į Tokiją, kur kepyklėlėje darbuojasi Sentaro (Masatoshi Nagase). Jis pardavinėja japonišką desertą *dorayaki*, kurio svarbi sudėtinė dalis – raudonųjų pupelių padažas. Melancholiškos rutinos paženklinta vyro kasdienybė pasikeičia vieną pavasario dieną, kai į darbo skelbimą atsiliepia pagyvenusi Tokue (Kirin Kiki). Moteris turi slaptą padažo receptą. Verslas suklesti, o Sentaro ir Tokue atveria vienas kitam širdis ir senas žaizdas (Japonija, Prancūzija, Vokietija, 2015). (Vilnius)

Laukimas **

Italų debiutanto Piero Messinos filmo herojės – dvi moterys: ką tik sūnų palaidojusi Ana (Juliette Binoche) ir sūnaus mergina Žana (Lou de Laâge), atvykusi į Siciliją paviešėti per Velykas. Žana nežino, kad Džiuzepės nebėra, ir jo visą filmą laukia. Kodėl Anai taip sunku pripažinti sūnaus mirtį, kodėl ji žaidžia su Žana keistą žaidimą, režisieriui, matyt, nelabai svarbu. Jis taip atvirai grožisi savo lėtais, statiškais kadrais ar sugebėjimu fiksuoti aktorių gestus ir žvilgsnius, kad niekam kitam ir nelieka laiko. Tiesa, pabaigoje dar yra spekuliatyviai metaforiškas Velykų rytas, kuriam režisierius ruošia žiūrovus beveik nuo pirmųjų kadrų (Italija, Prancūzija, 2015). (Vilnius)

Neištikimybė ***

Ambicingas jaunas juristas imasi bylos prieš įtakingą ir negailestingą farmacijos kompanijos vadovą ir netrukus atsiduria šantažo bei korupcijos skandalo centre. Pamokanti istorija apie žiaurius kapitalistus ir pražūtingas ambicijas Shintaro Shimosawos filme pavirs trileriu, kuriame pagrindinį vaidmenį kuriančio Josho Duhamelo partneriai – tikri psichologinio kino dinozaurai Alas Pacino ir Anthony Hopkinsas (JAV, 2016). (Vilnius)

Sensacija ****

Šių metų geriausio filmo „Oskarą“ pelniusio režisieriaus Tomo McCarthy juostos tema – didžiulis, kruopštus žurnalistų darbas, kai iš nedidelių informacijos atkarpų pagaliau sudėlioję visumą filmo herojai „The Boston Globe“ žurnalistai nustebo ir patys. Filmas rodo, kaip žurnalistai perkasa tonas dokumentų, susitinka su dešimtimis žmonių, su kunigų pedofilų aukomis, tikrina faktus, o paskui viską pertikrina dar kartą. Nors Bostone daug kas žinojo apie šokiruojančius kunigų nusikaltimus, niekas nesiėmė ką nors daryti. Pasak žurnalistų Sashos Pfeiffer, Michaelo Rezendeso, Walterio Robinsono ir Matto Carrollo, filmo scenaristai nedaug pridėjo nuo savęs, kad filmas taptų dramatiškas. Žurnalistus suvaidino Markas Ruffalo, Rachel McAdams, Johnas Slattery, Michaelas Keatonas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Sukrėtimas **

Šį filmą įkvėpė straipsnis žurnale „GQ“, kuriame buvo aprašytas ryšys tarp sportininkų patiriamų galvos traumų ir vėlesnių jų depresijų bei savižudybių. Šį ryšį pirmasis įžvelgęs gydytojas Bennettas Omalu ir tapo pagrindiniu filmo herojumi. Sportas, biografinė drama, korupcija ir pavojingos ligos – ko dar reikia reginiui, kurį žiūrės sirgaliai ir visokie krepšinio „patriotai“? Pagrindinius vaidmenis Peterio Landesmano filme sukūrė Willas Smithas, Alecas Baldwinas, Albertas Brooksas (JAV, Australija, D. Britanija, 2015) (Vilnius)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

4–10 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 11.25, 13.30, 15.40, 17.45, 18.40, 19.40, 20.50, 21.40
Zootropolis (3D, JAV) – 12, 14.30, 17, 19.20
Zootropolis (JAV) – 11, 13.40, 16.10 (lietuvių k.); 13.50 (originalo k.)
8 geriausi pasimatymai (Rusija) – 15.30, 19.30, 21.45
Neištikimybė (JAV) – 21.20
Sauliaus sūnus (Vengrija) – 13.45, 18.50
4, 7–10 d. – 45 metai (D. Britanija) – 16.15, 21.20; 5, 6 d. – 11.30, 16.15, 21.20
8 d. – Visi keliai veda į Romą (Italija, JAV) – 20.45
10 d. – Šnipas per klaidą (D. Britanija, JAV) – 19.30
5 d. – G. Puccini „Manon Lesko“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
4–7, 9, 10 d. – Deadpool (JAV) – 13.20, 16.20, 18.50, 21.20; 8 d. – 13.20, 16.20
4–10 d. – Alvinas ir burundukai: didžioji kelionė (JAV) – 11, 13.10, 16.20
Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 12.15, 15, 18, 21 val.
Hju Glaso legenda (JAV) – 17.50, 21.10
Robinzono Kruzo sala (JAV) – 11.10, 14 val.
4, 7–10 d. – Sniego mūšis (Kanada) – 15.20; 5, 6 d. – 11.15, 15.20
4–10 d. – Sniego mūšis (3D, Kanada) – 13.30, 17.20
4, 8, 10 d. – Sensacija (JAV) – 21.30; 5, 6 d. – 11.10, 18.30, 21.30; 7, 9 d. –18.30, 21.30
4–10 d. – Zūlanderis 2 (JAV) – 14, 19 val.
Rinkimų diena 2 (Rusija) – 16.30, 21.20
5, 6 d. – Normas, lokys iš šiaurės (JAV) – 11.50
4–10 d. – Pirmasis Dievo gailestingumo paveikslas (dok. f., JAV, Lietuva) – 15.50
5, 6 d. – Gerasis dinozauras (JAV) – 11.30
Gidas vienišiams (JAV) – 21.45
4, 6, 8, 10 d. – Danų mergina (D. Britanija, JAV, Belgija, Danija, Vokietija) – 18.40
7, 9 d. – Šlovė Cezariui! (D. Britanija, JAV) – 18.40

Forum Cinemas Akropolis

4–10 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 11, 13.10, 15.20, 17.40, 18.50, 19.45, 20.50, 21.50
4–7, 9, 10 d. – Zootropolis (JAV) – 10.10, 12.40, 15.10, 18 val.; 8 d. – 10.10, 12.40, 15.10
4–10 d. – Zootropolis (3D, JAV) – 11.20, 13.40, 16.20; 8 geriausi pasimatymai (Rusija) – 19.15, 21.30
8 d. – Visi keliai veda į Romą (Italija, JAV) – 18.45; 10 d. – Šnipas per klaidą (D. Britanija, JAV) – 18.50
4–10 d. – Sniego mūšis (Kanada) – 10.20, 13.20, 14.15, 17.15; Sniego mūšis (3D, Kanada) – 12.15, 16.10; Alvinas ir burundukai: didžioji kelionė (JAV) – 11.10, 13.30, 15 val.
4, 7–10 d. – Robinzono Kruzo sala (JAV) – 11.40, 13.50; 5, 6 d. – 10.40, 11.40, 13.50
4–7, 9, 10 d. – Deadpool (JAV) – 15.30, 20.30; 8 d. – 15.30
4–10 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 17.25, 20.40
Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 18.15, 21 val.; Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 15.45
Rinkimų diena 2 (Rusija) – 18.40, 21.10
4–10 d. – Zūlanderis 2 (JAV) – 16, 21.20
4, 6 d. – Sukrėtimas (JAV, Australija, D. Britanija) – 18.30
5, 7, 9 d. – Sensacija (JAV) – 18.30
4–10 d. – Normas, lokys iš šiaurės (JAV) – 12.50
Gerasis dinozauras (JAV) – 10.50

Skalvija

4 d. – Šlovė Cezariui! (D. Britanija, JAV) – 16 val.; 5 d. – 21 val.; 6 d. – 14.20; 9 d. – 17 val.
7 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 19.30
6 d. – *Kino klasikos seansas*. Dangus virš Berlyno (Vokietija, Prancūzija) – 18.30
7 d. – *Seansas senjorams*. Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 15.10
Kino programa „Vokiško kino dienos“
4 d. – Kai mes svajojom (Vokietija, Prancūzija) – 18 val.
5 d. – Tylus kraštas (Vokietija) – 18 val. (po seanso vyks susitikimas su režisieriumi); 9 d. – 19 val.
6 d. – Vasara Berlyne (Vokietija) – 16.20; 10 d. – 16.50
7 d. – Viskis ir degtinė (Vokietija) – 17.30
8 d. – Keičiant odą (Vokietija) – 21.10
4 d. – Valstybė prieš Fricą Bauerį (Vokietija) – 20.50
5 d. – Baimės abėcėlė (dok. f., Nyderlandai) – 16.40
6 d. – Slogutis (Vokietija) – 21.10
8 d. – Vakarykštis sniegas (dok. f., Vokietija, Izraelis) – 17 val.
9 d. – Slydimas (Šveicarija) – 21 val.
10 d. – Vienas iš mūsų (Austrija) – 21.10
5 d. – *Lietuvių kino seansai*. Skirmantas Valiulis. Laiko labirintuose (scen. aut., rež. A. Tarvydas) – 14.30
8 d. – *Specialūs seansai*. Bogdano laimė (dok. f., Ukraina) – 19 val.
10 d. – *Kinas už Tibetą*. Vėjo žirgas (dok. f., JAV) – 19 val.

Pasaka

4 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 17.15; 5, 6 d. – 19 val.; 7 d. – 18 val.; 8 d. – 17.15; 9 d. – 19.15; 10 d. – 17.30
5 d. – Amy (dok. f., D. Britanija, JAV) – 14 val.; 6 d. – 16.45
5 d. – Aš už tave pakalbėsiu (dok. f., rež. M. Dejoie, V. Vareikytė) – 16 val.; 6 d. – 17.15; 10 d. – 15.45
4 d. – Bambeklis (Suomija) – 19.15; 5 d. – 17.30; 6 d. – 15.15; 9 d. – 19.30; 10 d. – 21 val.
5 d. – Dviračiais per Kirgiziją (dok. f., rež. A. Gurevičius) – 14.15; 6 d. – 13.30; 9 d. – 17.30; 10 d. – 17.15
4, 10 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 21.45; 5 d. – 21 val.; 6 d. – 21.30; 7 d. – 20.45; 8 d. – 20.30; 9 d. – 21.15
5 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 18.45; 10 d. – 16 val.
6 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 14.30
4, 10 d. – Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 19.30; 5 d. – 16.30; 6 d. – 12.15, 19.15; 7 d. – 18.30; 8 d. – 18 val.; 9 d. – 17 val.
8 d. – Kino žvilgsnis: Jean-Pierre Melville. Garsiai šaukianti tyla – 19 val.
10 d. – Kino žvilgsnis: Martin Scorsese. Objektyvus ir subjektyvus kinas – 19 val.
6 d. – Kinozauro savaitgalis: pasakų skaitymas – 12 val.
5 d. – Laukimas (Italija, Prancūzija) – 13 val.
4 d. – Naujausias testamentas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas) – 21.15; 5 d. – 19.30; 6 d. – 18.45; 8 d. – 21 val.; 10 – 21.15
4 d. – Neištikimybė (JAV) – 17.30; 5 d. – 21.45; 6 d. – 21 val.
8 d. – „Oscar shorts animation“ – 21.30; 9 d. – 17.15
7 d. – „Oscar shorts LIVE“ – 21 val.; 8 d. – 17.30; 9 d. – 21 val.
10 d. – Ponas Trumbo (JAV) – 15 val.
5 d. – Sniego mūšis (Kanada) – 15 val.
4 d. – Šlovė Cezariui! (D. Britanija, JAV) – 17 val.; 6 d. – 17 val.
4, 5, 9 d. – Viena nepatogi akimirka (Prancūzija) – 21.30; 6 d. – 21.15; 7 d. – 20 val.
5 d. – Zootropolis (JAV) – 12 val.; 6 d. – 13 val.
Vokiško kino dienos
4 d. – Efektingas performansas (Austrija) – 19 val.
5 d. – Ratas (Šveicarija) – 17 val.
6 d. – Rikas, Oskaras ir gilumų šešėliai (Vokietija) – 15 val.
7, 10 d. – Nowitzkis. Tobulas metimas (Vokietija) – 19 val.
8 d. – Dievų dovana (Vokietija) – 19.30
9 d. – Valstybė prieš Fricą Bauerį (Vokietija) – 19 val.

Ozo kino salė

4, 8 d. – Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 18 val.; 5 d. – 19.15
4 d. – Meistras ir Tatjana (dok. f., rež. G. Žickytė) – 20 val.; 5 d. – 14 val.
5 d. – Deminas: dvi tvirtovės (dok. f., rež. A. Gelažiūtė) – 13 val.; 8 d. – 17 val.
5 d. – Aš už tave pakalbėsiu (dok. f., rež. M. Dejoie, V. Vareikytė) – 15.40; 10 d. – 17.30
9 d. – Džema Boveri (Prancūzija) – 18 val.
9 d. – Mamytė (Kanada) – 19.40

Kaunas

Forum Cinemas

4 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 11, 13.10, 15.20, 17.30, 19.35, 19.50, 21, 21.40 23, 23.45; 5 d. – 11, 13.10, 15.20, 17.30, 19.35, 21, 21.40, 23, 23.45; 6–10 d. – 11, 13.10, 15.20, 17.30, 19.35, 19.50, 21, 21.40,
4, 6, 7, 9 d. – Zootropolis (3D, JAV) – 12.30, 17.20; 5, 8, 10 d. – 12.30
4–10 d. – Zootropolis (JAV) – 10.20, 13, 15, 18.40
5, 6 d. – 8 geriausi pasimatymai (Rusija) – 16.35
8 d. – Visi keliai veda į Romą (Italija, JAV) – 17.40
10 d. – Šnipas per klaidą (D. Britanija, JAV) – 17.50
5 d. – G. Puccini „Manon Lesko“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
4, 7–10 d. – Deadpool (JAV) – 11.20, 19, 21.25; 5, 6 d. – 19, 21.25
4, 6–10 d. – Egipto dievai (JAV, Australija) – 16, 21.50; 5 d. – 16 val.; 4–10 d. – Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 18.45; Robinzono Kruzo sala (JAV) – 11.10, 13.30
4, 7–10 d. – Sensacija (JAV) – 18.20, 13.50; 5, 6 d. – 18.20; 4–10 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 18.05, 21.10
Zūlanderis 2 (JAV) – 16.40, 21.15
4, 7–10 d. – Alvinas ir burundukai: didžioji kelionė (JAV) – 11.30, 13.45; 5, 6 d. – 11.30, 13.45, 14.30; 4–10 d. – Gerasis dinozauras (JAV) – 10.45; Pirmasis Dievo gailestingumo paveikslas (dok. f., JAV, Lietuva) – 15.30
4, 7–10 d. – Sniego mūšis (3D, Kanada) – 12.45; 5, 6 d. – 12.45, 16.45
4, 7–10 d. – Sniego mūšis (Kanada) – 10.35; 5, 6 d. – 10.35, 14.45; 5, 6 d. – Normas, lokys iš šiaurės (JAV) – 10.30, 12.30
4, 5 d. – Šėtono vaikas (JAV) – 23.50
4, 5 d. – Kelnėse dar ne senelis (JAV) – 23.30
4, 6, 8, 10 d. – Tarp mūsų, berniukų (rež. K. Gudavičius) – 14.40, 21.30; 7, 9 d. – 14.40
4, 6, 8, 10 d. – Klausyk širdies (JAV) – 15.40
5, 7, 9 d. – Patriotai (rež. A. Šlepikas) –15.40
5, 7, 9 d. – Gidas vienišiams (JAV) – 21.30

Redaktorė – Agnė Narušytė
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt.
ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

Lietuvos kultūros taryba